

Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

Anul III Nr. 79

Simbătă 20 ianuarie 1973

16 pagini — 1 leu

Luchian

Muncitori

Resursele moral-educative ale muncii

Școala nu poate fi ruptă de cerințele dezvoltării economiei naționale. Ea pregătește cadrele necesare unei societăți multilateral dezvoltate cu o industrie și o agricultură structurată modern. Făuritorul de bunuri materiale trebuie să posede, potrivit cerințelor unei astfel de societăți, mobilitate, competență tehnică și științifică. Unde le va dobîndi mai bine decât nu în procesul muncii?! Aici va învăța să gîndească operativ și practic, aici va deprinde disciplina, perseverența, respectul și răspunderea pentru bunul obștesc. Muncii productive desfășurată în școală îi revine, în aceste condiții, rolul decisiv.

Creatoare de valori materiale, munca creează și modelează totodată personalitatea umană. Și dacă sînt vizibile în primul rînd niște rezultate imediate oarecum concrete, sînt altele mai subtile, care au repercusiuni decisive asupra personalității elevului, rezultante ale unui proces îndelungat, care necesită multă muncă educativă. Ținînd seama de aceasta, educarea prin muncă va avea în vedere nu pregătirea unui meseriaș care să devină un simplu executant, o mașină. Formarea deprinderilor și deprinderilor pentru muncă trebuie să fie rezultatul unui proces în care educatorul va ține seama de particularitățile native ale individului, de aptitudinile sale și de cerințele societății. Făcîndu-l să înțeleagă semnificația socială a muncii, și, punîndu-l în situația să aibă trăiri afective pozitive față de muncă, vom forma la elev sentimentul datoriei, al răspunderii și al interesului pentru muncă. Elevul trebuie să știe că munca lui are o valoare reală, utilă. Mai este nevoie să arătăm cît de dăunătoare sînt improvizatiile, situațiile în care elevii sînt puși să facă treabă inutilă, numai pentru a se consuma orele destinate activităților practice? Nu rareori

am văzut elevi puși să transporte inutil materiale dintr-un loc în altul sau să deșurubeze niște piulițe pe care alți elevi, într-o oră anterioară, le înșurubaseră. Nu este vorba numai de pierderea de timp prețios, ci de deserviciile pe care le aducem muncii de educație. Ce vom forma în acest caz la elevi? Dorința de a se sustrage de la muncă, de a pierde inutil timpul. Elevul trebuie pus de către educator în situații care să-l ducă la concluzia că munca este singura creatoare de valori materiale și spirituale atât pentru el, cît și pentru societate. Depinde de tactul pedagogului să găsească cele mai prielnice situații, pentru a ști să-l conducă pe elev spre o rezolvare pozitivă a situațiilor, pentru a-i sădi încrederea și convingerea elevului că munca în societatea noastră este baza progresului, că în ea omul găsește resursele celor mai mari satis-

facții. Situațiile sînt numeroase și diferite în funcție de obiectul pe care-l predă profesorul.

În numeroase rînduri documentele de partid ne atrag atenția asupra necesității de a-l pregăti pe individ în concordanță cu cerințele societății de mîine. În acest context specializarea trebuie înțeleasă într-un sens mult mai larg. Calificarea într-un domeniu prea îngust îl pune pe individ în situația să nu-și poată manifesta din plin posibilitățile creatoare. Educatorului îi revine sarcina de a dezvolta la tineretul nostru dragostea pentru muncă, făcîndu-l pe fiecare să înțeleagă că în orice domeniu de activitate este necesar să-și aducă contribuția la dezvoltarea societății noastre. Este cel mai de seamă rol al educatorului de azi.

CORNELIA GIRMACEA

Mîini măiestre

Orice intrecere, orice expoziție a micilor artiști impresionează prin candoare, fantezie și ingeniozitate. Cu atît mai mult, cînd asemenea manifestări au un caracter național. La Bacău a avut loc de curînd expoziția-concurs „Mîini măiestre”, cuprinzînd cele mai reușite lucrări de sculptură ale pionierilor din țară. Incrustații, pirogravuri, cioplituri în lemn, executate cu talent și fantezie au făcut să vibreze de emoție pe orice vizitator. Artă pionierilor expozanți — sculptura — vine din străfundurile istoriei, iar micii artiști, sub îndrumarea unor instructori pasionați, îi adaugă noi valențe. Mîinile acestor copii, mîini măiestre, asemenea păsărilor brăncușiene, sînt capabile să intruchipeze zboruri înalte din țărîna acestui pămînt dăruit.

De curînd au fost anunțați și cîștigătorii. Dar cîștigătorul prim este, fără îndoială, însuși poporul nostru, ale cărui tradiții străvechi nu sînt date uitării, ci continuate pe planuri mereu ascendente.

Pe marginea istoriei civilizației

În ultimii cinci ani, evident sub influența sociologiei, s-a pus în circulație părerea că în școală să nu se mai predea, deocamdată, istoria universală, ci numai istoria civilizației. Nu este însă un consens general asupra conținutului noțiunii de civilizație. Uneori, cum fac arheologii preistoriei și numeroși filozofi ai culturii, se opune noțiunea de civilizație noțiunii de cultură, alteleori, cele două cuvinte se acoperă, definind o singură noțiune!

După anumiți gînditori, civilizația ar cuprinde numai creațiile de ordin material ale omenirii, creațiile din domeniul științelor naturii și cele ale științelor cu caracter aplicativ, cum sînt agronomia, arhitectura, tehnicile de tot felul, economia politică, științele juridice, sociologia aplicată. În cazul lărgirii noțiunii de civilizație, pentru a cuprinde și creațiile din domeniul filozofiei și al artelor de tot felul, n-ar mai rămîne în afara istoriei civilizației decît creațiile de natură socială și politică. În felul acesta, în chip logic, formarea și evoluția statului ar fi excluse din sfera noțiunii de civilizație, ca și luptele claselor sociale, mișcările, răscoalele și revoluțiile, precum și războaiele dintre state.

Din analiza noțiunii de civilizație, ușor ne dăm seama că teza înlocuirii în școală a istoriei propriu-zise, adică a științei care cuprinde, în complexitatea lor, toate creațiile omenirii, atît pe cele social-economice, pe cele social-politice, cît și pe cele științifice și artistice, ia un aspect antiștiințific, antimarxist, căci vrea să înlăture lupta de clasă ca motor al dezvoltării societății întemeiate pe clase antagoniste și nu ține seama de faptul că, așa cum a arătat Lenin, politicul este economicul concentrat. Formarea națiunii române și Revoluția de la 1848 în țările române — probleme care vor forma obiectul a două prelegeri pe care le voi susține curînd la Radioșcoală, n-ar merita să fie cunoscute de ascultătorii emisiunilor Radioteleviziunii românești, pentru că însumează și noțiuni în afara conținutului istoriei civilizației?

Sau, poate, istoria civilizației cuprinde și social-politicul și nu desconsideră nici rolul personalității în istorie? În cazul acesta, de ce să se acopere cu un cuvînt asupra conținutului căruia există controverse, civilizație, vechea noțiune de istorie? Numai de dragul tautologiei?

Prof. univ. VASILE MACIU
membru corespondent
al Academiei
Republicii Socialiste România

ACCENTE

În sprijinul profesorilor de istorie

Casa corpului didactic, în colaborare cu Inspectoratul școlar județean Arad, are în plan editarea unor caiete metodice, pe specialități. Primul caiet de acest fel, intitulat „În ajutorul profesorului de istorie”, cuprinde texte pentru clasele liceale, alese în conformitate cu programa școlară. Accentul se pune aici pe epoca istorică de până la unirea din 1918, în care documentele, pe lângă faptul că multe erau redactate în limbi străine, nu au fost publicate în creștomati, iar accesul la ele este incomod și îngreuiat.

Profesorilor de istorie care predau la liceu, dar și celorlalți, li se aduce, astfel, un mare serviciu, deoarece fiecare lecție beneficiază de informații privind materialul cartografic, ilustrativ, documentar și bibliografic. Desigur că, dându-se elevilor un citat exact dintr-un document ce poate fi comentat mai apoi, se realizează mai multă eficiență.

Foarte bine sînt reprezentate prin documente lecțiile din manual despre epoca metalelor pe teritoriul României, evul mediu, dominația otomană etc. Printre documentele valoroase care se publică aici găsim: Diploma cavalierilor ioaniți, Tratatul dintre Dimitrie Cantemir și Petru I, Sentința de condamnare la moarte a lui Horia și Cloșca, Postulatele politice ale românilor ardeleni la dieta de la Cluj (1790—1791), Pro-

clamația de la Padeș, Actul de la Adrianopol, Dispozițiile Regulamentului Organic, Proclamația de la Islaz ș.a.

Unor lecții mai dificile li se dau planuri tematice sintetice și recapitulative (Orînduirea comunei primitive, Orînduirea sclavagistă pe teritoriul patriei noastre).

Prin valoarea materialului informativ și documentar, autorii (prof. emerit Grigore Ștefan și prof. Valentin Diaconu) au oferit un auxiliar prețios colegilor lor.

Prof. ILICA ANTON

Procesul

Caragiale-Caion

După cum se știe, faimosul proces a avut loc în 1902, fiind declanșat

de acuzația de plagiat, adusă de un obscur publicist (C.A. Ionescu) — lui I. L. Caragiale. Condamnat în martie 1902, pentru infamia sa, Caion este achitat însă, în iunie, același an, datorită unor sfărâri politice ale reprezentanților burgheziei, pe care marele scriitor a ironizat-o în întreaga sa operă. Procesul acesta nedrept a contribuit și el la autoexilarea dramaturgului, de mai târziu, dezgustat de moravurile unei societăți caricaturale.

La 70 de ani după consumarea acestui act de tristă aducere aminte, criticul Alexandru Oprea, directorul Muzeului literaturii române, ia laudabila inițiativă de

a rejuceca procesul, în cadrul instituției de cultură pe care o conduce. Astfel pe baza unui scenariu scris de Romulus Vulpescu, acuzația adusă lui Caragiale este repusă pe tapet. Firește, rolul preopinienților de acum șapte decenii este jucat de scriitori de astăzi, în frunte cu Șerban Cioculescu, alături de care participă Al. Oprea, Romulus Vulpescu, Dan Deșliu, actorul și scriitorul Dinu Ianculescu, Diana Cristev, cercetătoare științifică, și alții.

Desigur, astăzi, i s-a făcut dreptate marelui clasic al literaturii noastre. Dincolo de echitatea verdictului însă, trebuie reținută semnificația rejudecării acestui proces: el s-a produs, ca act de cultură, în zilele noastre, ale societății socialiste, ea un profund omagiu adus literaturii, artei românești.

Dosarul revizuirii procesului Caragiale-Caion este publicat acum de Muzeul literaturii române, fiind astfel pus la dispoziția publicului cititor care dorește să-și cunoască istoria.

H.C.

Preocupări

ale cercetării

in medicina școlară

Cu prilejul unui recit simpozion, organizat de Uniunea socio-

tăților de științe medicale, și desfășurat la noua policlinică „Vitan”

din Capitală, au fost abordate importante probleme de medicină școlară și de psihopedagogie specială în cadrul unor cercetări interdisciplinare. S-au remarcat comunicările privind sindromul de nedezvoltare a vorbirii și compensarea lui funcțională, în care s-au analizat corelarea nedezvoltării vorbirii cu ansamblul proceselor de organizare și maturizare a sistemelor și funcțiilor cerebrale globale, subliniind corespondența acestui sindrom cu deficitul intelectual și cu ritmul lent de progres psihic și de achiziție lingvistică. Au fost analizate cele trei cauze ale nedezvoltării vorbirii — morbiditate prenatală, cauze perinatale și cauze dependente de mediu și educație. O pondere importantă a avut-o dezbaterile celor mai eficiente forme de recuperare, în perioada preșcolară, a copiilor, prin tratament medical și psihologic, astfel încît un procent cît mai mare din această categorie de copii să poată intra în colectivitatea școlară fără handicap.

Deosebit de interesante, și cu valoare practică, au fost și discuțiile despre rolul profilaxiei dentare pentru eliminarea unor cauze de scădere a randamentului școlar și despre modalitățile de sporire a eficienței acestei profilaxii.

Merite deosebite în orientarea dezbaterilor către această tematică importantă, dar insuficient abordată în simpozionul medical din ultima perioadă, au conducătorul științific al acestei manifestări, prof. dr. docent Victor Ciobanu, și organizatorul și gazda simpozionului, dr. Al. Mătasă.

H. LEREA

Acțiuni consacrate aniversării Unirii Principatelor Române

La 24 ianuarie se împlinesc 114 ani de la Unirea Țării Românești cu Moldova, eveniment cu profunde semnificații în istoria și viața poporului nostru, în procesul de formare și dezvoltare social-economică a României moderne.

Sărbătorirea acestui eveniment în școli constituie un prilej de evocare a luptelor duse de masele largi populare pentru înfăptuirea unității naționale și contribuie la educarea elevilor în spiritul patriotismului și internaționalismului socialist, la cultivarea sentimentelor de mîndrie și demnitate națională, de încredere și atașament față de politica internă și externă a partidului și statului nostru, consacrată fărîrii societății socialiste multilaterale dezvoltate.

În vederea aniversării zilei 24 ianuarie, conducerile școlilor, împreună cu organizațiile de pionieri și U.T.C., sub conducerea organizațiilor de partid, vor organiza adunări festive dedicate aniversării Unirii Principatelor Române, urmate de programe artistice. Cu acest prilej, vor lua cuvîntul cadre didactice, istorici, publiciști, activiști de partid și de stat, care vor evidenția contribuția maselor populare la înfăptuirea Unirii, vor evoca figuri de patrioți și cărturari care au militat pentru Unire.

Programele artistice vor cuprinde recitări, piese de teatru și lucrări muzicale din repertoriul național, dansuri populare. În cadrul acestor programe se va cînta și juca „Hora Unirii”.

De asemenea, în săptămîna premergătoare zilei de 24 ianuarie 1973, orele de istorie, de limba și literatura română, de limba și literatura modernă, vor sublinia semnificația acestui eveniment pentru istoria patriei. Se va organiza vizitarea, în funcție de posibilitățile de transport, și de către elevii din alte localități, a Muzeului de istorie al Republicii Socialiste România, a Muzeului Unirii din Iași, a muzeelor județene, precum și a unor monumente, locuri și case memoriale legate de actul Unirii, de viața și lupta unor personalități care au contribuit la înfăptuirea acestui deziderat național. Revistele școlare, stațiile de amplificare din școli, cercurile de istorie și științe sociale, societățile științifice ale elevilor vor reflecta, la rîndul lor, evenimentul.

Prof. emerit A. HOLLINGER

(Continuare în pag. a 15-a)

PRO ȘI CONTRA

Pe marginea unor critici

Referitor la articolul „Inconsecvențe și neconcordanțe în manualul de geometrie al clasei a VII-a” (prof. Gheorghe Berinde și prof. Fedor Marusceac), apărut în nr. 72 din 2 decembrie 1972 al publicației noastre, am primit de la prof. A. Hollinger, autorul manualului, o scrisoare de răspuns, din care în virtutea dreptului la replică și conform dorinței exprimate de semnatar, reproducem partea a doua.

La punctul 1 se critică faptul că în manual nu se explică ce înseamnă o dreaptă exterioară unui

cerc și o secantă a unui cerc. Sotcot că acest lucru nu este neapărat necesar. Oricine știe că „exterior” înseamnă „afară”; cît despre cuvîntul „secantă”, elevii îl cunosc din clasa a VI-a, de la tema „Unghiuri formate de drepte tăiate de o secantă”. Este adevărat că era mai bine dacă la locul potrivit se adăuga: „În acest caz se spune că dreapta este exterioară cercului” respectiv „o secantă a cercului”. Dar care este inconsecvența sau neconcordanța?

La punctul 2, enunțul: „Un unghi înscris în cerc este egal cu jumătatea arcului cuprins între laturile sale” este calificat ca inexact. Chestiunea a fost discutată pe larg la timpul său, cînd manualul era în manuscris. Evident, nu este vorba de egalitate în sens de congruență, ci de faptul că cele două măriri au aceeași măsură (cu condiția să se adopte unități de măsură corespunzătoare). Sensul acestei egalități este explicat în manual înainte de acest enunț (pag. 183): „Dat fiind că atît unghiul, cît și arcul se măsoară în grade, minute și secunde, vom spune că un unghi este egal cu un arc cînd au aceeași măsură...”. Cred că este clar. Poate că autorii articolului ar prefera formularea: măs M = măs AB/2.

Dacă adoptăm această formulare, ei ar fi fost îndreptățiți să vorbească de inconsecvență, căci, cel puțin în

notația uzuală, nu se folosește cuvîntul măsură (măs). Toată lumea știe, de exemplu, $AB = 5$ (cm) și nu s-a găsit nimeni să califice această formulare ca inexactă pe motiv că un segment (AB) nu poate fi egal cu un număr (5). Oricine înțelege că AB reprezintă aici nu un segment, ci măsura lui. Tot așa, cînd se spune că pentru a afla aria unui dreptunghi se înmulțește baza cu înălțimea și se scrie, de exemplu, $S = AB \cdot BC$, se înțelege că se înmulțesc măsurile celor două segmente, nu segmentele, dar nu se scrie $S = măs AB \cdot măs BC$. A fi consecvent înseamnă a alege una din două. Sau se scrie $\hat{A} = măs BC/2$ și atunci trebuie scris la aria dreptunghiului $S = măs AB \cdot măs BC$ (și analog la toate formulele care privesc ariile și volumele) sau entitatea geometrică și măsura ei se notează la fel și atunci simbolul „măs” nu se folosește nicăieri. Or, formule pentru arii și volume sînt multe și la ele nu se obișnuiește a se folosi simbolul „măs”. Pentru a fi consecvent, nu am folosit acest simbol nici la teorema incriminată.

Este drept că notațiile moderne, care au început să pătrundă și în manuale, înălțură complet aceste ambiguități, dar despre aceasta autorii articolului nu pomenesc nimic.

Mai menționez un fapt ciudat. În articol se scrie „Acest capitol este

ilustrat prin două figuri 35, a două fiind confuză și fără nici o explicație”. Dar aceste figuri nu au nimic comun cu unghiul înscris, ele se referă la tema precedentă! Autorii menționează și faptul că ambele figuri poartă același număr — ceea ce este într-adevăr o neconcordanță sau o inconsecvență gravă!

În articol se critică faptul că am schimbat ordinea temelor „aria triunghiului” și „aria paralelogramului”, ceea ce „n-ar constitui o gravă eroare” — ce indulgență! și se cere să scot exercițiul 62 de la pagina 288. Lucrurile stau astfel: în cele mai multe cărți se dă demonstrația următoare. Fiind dat un paralelogram ABCD, în care unghiul A este ascuțit, se duc din D și C perpendicularele DE și CF pe dreapta AB (baza). Dacă punctul E cade între A și B, se suprimă triunghiul ADE și se adaugă triunghiul CBF. Prin aceasta paralelogramul se transformă într-un dreptunghi care are aceeași bază și aceeași înălțime cu el, deci... Această demonstrație nu mai este corectă dacă punctul E cade nu pe bază, ci pe prelungirea ei. Ca demonstrația să fie completă, trebuie considerat și acest caz de figură, ceea ce complică lucrurile. Pentru a evita această dificultate, am schimbat ordinea temelor, tratînd întîi

Luchian

Perspectivile liceului de cultură generală

Intr-o epocă de înaltă și precisă specializare, într-un stat ca al nostru în plină dezvoltare industrială, unde există o vie cerere de cadre tehnice, mai ales medii, cum își poate motiva existența și utilitatea socială liceul de cultură generală, ale cărui lacune privind funcționalitatea sa concretă au fost unanim semnala-

Pentru adaptarea liceelor teoretice noilor cerințe au fost aplicate anumite măsuri, începând cu echilibrarea rețelei școlare, cu realizarea unor unități de profil sau cu clase speciale și terminând cu racordarea lor la producție, printr-o însușire în paralel a unei meserii, în vederea unei mai facile integrări a absolvenților.

Alături de muncitori, tehnicieni, ingineri, arhitecți, medici, agronomi, zootehnicieni, contabili și planificatori, pe care în viitor îi vor forma cu precădere școlile profesionale și liceele de specialitate corelativ facultăților de profil, sau de sportivi, coregrafi, pictori, muzicieni, crescute la licee corespunzătoare, societatea are nevoie și de cercetători în domeniul lingvisticii, teoriei, criticii și esteticii literare, al istoriei și filozofiei, de juriști, profesori de discipline științifice și umaniste care vor proveni cu prioritate din secțiile liceelor de cultură generală, legate, la rândul lor, de facultățile corespunzătoare. În aceste condiții, dacă liceele de specialitate, profilate pe principalele ramuri de producție sau de interes social, vor crea în special cadre necesare economiei și industriei, liceele de cultură generală vor pregăti cu precădere cadre necesare diferitelor compartimente ale culturii.

Cui vor fi destinate în viitor aceste licee de cultură generală? Cred că pe măsură ce orientarea școlară și profesională va câștiga teren și își va întări caracterul științific prin intermediul laboratoarelor psihologice școlare, liceul de cultură generală va trebui recomandat ele-

viilor cu înclinații vădite spre munca de cercetare, celor cu evidente aptitudini științifice sau literare, motivate prin capacitatea intelectuală și rezultate concrete. Astfel de delimitare mi se pare necesară întrucât pentru ceilalți elevi există posibilități largi și foarte variate: licee de specialitate, licee de muzică, de arte plastice, de coregrafie, de sport, școli profesionale (pe care le vor urma absolvenții clasei a X-a a școlii generale). Firește însă că pentru aceasta se cere o atență decelare a capacității intelectuale, a tipului aptitudinal și a categoriei de interese a fiecărui elev în parte.

Pentru a răspunde unor factori specifici ai dinamicii societății moderne, cum ar fi rapidul progres tehnico-științific care conduce la necesitatea începutului de specializare chiar pe băncile școlii, mi se pare extrem de necesară diversificarea mai accentuată a studiului în liceu. Un liceu în care se preconizează trei secții de profil — ce e drept, însă, slab diversificate — nu poate cultiva destul de eficient aptitudinile și nu poate oferi puncte de reper mai sigure pentru orientarea profesională.

O soluție practică binevenită este crearea unor clase speciale (de matematică, fizică, chimie, biologie, bio-chimie, limbi străine) în interiorul unor școli. Ar fi de preferat, poate, acestui mic nucleu insular de specializare (în fond experimental) și alte soluții mai generale, cum ar fi conturarea mai puternică a profilului celor trei secții, trecerea la învățământul pe grupe de obiecte afine alese de elevi în raport cu aptitudinile și interesele lor și în strânsă conexiune cu profilul secției universitare pe care aceștia intenționează s-o urmeze, crearea de licee de cultură generală integral profilate (de chimie, de fizică, de matematică, de literatură etc.).

Oare această specializare dictată de evoluția multilaterală a societății noastre și impusă de racordul mai strâns care va trebui să existe între învățământul liceal, cel superior și producție nu va afecta însăși menirea acestui gen de licee, aceea de a oferi elevilor un orizont de cultură generală? La prima vedere obiecția ar părea întemeiată. Însă un liceu teoretic modern va opta pentru ideea de profunzime și de preciza-

re a intereselor intelectuale și nu pentru o cultură generală difuză, concepută ca un evantai de noțiuni superflue din toate domeniile de activitate. Cultura generală credem că va fi asigurată de prezența unor discipline comune tuturor secțiilor (limba română, două limbi străine, științele sociale, istoria patriei), de sistemul conexional în care vor fi incluse toate obiectele de profil pentru evitarea îngustării canalului de cunoaștere, prin completarea cunoștințelor în cadrul unor forme facultative de activitate în afara orelor de curs și prin autoinstruirea prin mijloace audio-vizuale moderne.

În această nouă situație, corecta orientare profesională și selecția riguroasă a elevilor va pune într-un alt context și sistemul de admitere în facultățile organice legate de profilul acestor licee și alimentate prioritar de absolvenții acestora (filologie, drept, filozofie, biologie, fizico-matematice, chimie pură etc.).

În etapa actuală însușirea în paralel a unei meserii pentru a asigura tuturor absolvenților un loc util, facilitează integrarea socio-profesională a absolvenților de liceu de cultură generală în raport cu performanțele obținute. În vederea sporirii eficienței și funcționalității sociale a acestui tip de liceu, s-ar putea preconiza și o serie de activități practice mai organice legate de profilul secțiilor și de viitoarea profesiune a absolvenților (expediții bio-geografice, cercetări psiho-sociologice, lucrări de arheologie, epigrafie, biblioteconomie, ergonomie, de laborator, operații cu mașini cibernetică etc. etc.), unele din aceste lucrări putând căpăta un caracter productiv și utilitar.

Sintem convingși că documentele de partid, indicațiile date personale de tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca și măsurile luate de Ministerul Educației și Învățământului pentru modernizarea școlii vor asigura liceului de cultură generală rolul și linia de perspectivă cele mai potrivite etapei istorice prin care trece societatea românească.

Prof. TUDOR OPRIS
Liceul „Gh. Lazăr”
București

Învățământul — „întreprindere” prospectivă

Convorbire cu conf. univ. ACULIN CAZACU

— Ce loc atribuți învățământului în societatea contemporană?

— Consider că învățământul este una dintre cele mai mari întreprinderi dintr-o societate, nu numai fiindcă tratează știința contemporană în concepte și termeni specifici întreprinderilor, dar și pentru amplitudinea forțelor pe care le angajează, precum și pentru faptul că produce forță de muncă. Învățământul este o imensă industrie de un tip deosebit — luând, firește, termenul de industrie într-un sens foarte larg.

— În aceste condiții, conducerea învățământului trebuie să fie tratată în termenii conducerii proceselor de tip industrial.

— Conducerea, ca imperativ al societății noastre socialiste, înseamnă organizarea adecvată legității obiective și perspectivei dezvoltării societății noastre. Conducerea este o chestiune de concepție, de organizare adecvată imperativelor legice ale societății în care trăim. Pentru învățământ, ca și pentru alte domenii ale vieții sociale, ea mai înseamnă elaborarea largă a perspectivei pe termen lung ale dezvoltării, implicit a strategiei și programului atingerii obiectivelor de perspectivă. Acest aspect angajează latura prospectivă învățământului pentru orice dezvoltare condusă organizat.

— Învățământul este, deci, prin

firea lucrurilor, o întreprindere prospectivă. Și, în aceste condiții...

— El trebuie să fie condus în lumina efectelor sale de viitor. Aceasta presupune integrarea nemijlocită a cercetării științifice în învățământ și conlucrarea sistematică a învățământului cu producția. Atribuim aici producției sensul larg de producere de bunuri materiale și spirituale (facultățile umaniste, de exemplu, formează specialiști care se ocupă de producerea de bunuri spirituale). Realizarea armonios organizată a triumfului învățământ-cercetare-producție, teză extrem de modernă, prezentă în documentele de partid, ca o sinteză a dezvoltării pe plan mondial, trebuie să-și găsească expresie fermă în realitatea noastră socială. Vreau să spun că trebuie să depășim stadiul dezideratelor și să trecem la organizarea activității în lumina acestui triumf. Învățământul nu este un bun de consum, ci o forță de producție.

— În ce măsură activitatea de control, desfășurată de inspectoratele școlare, poate contribui la realizarea obiectivelor învățământului?

— Într-o foarte mare măsură. Dar această contribuție nu se află deocamdată la înălțimea așteptărilor. În primul rând, fiindcă adeseori controlul este conceput ca o operație care angajează evidente birocratice: dacă ai plan de lecție, dacă participi la activitatea comisiei metodice, dacă s-au ținut ședințele consiliului profesoral, dacă, dacă... Deci,

de multe ori, controlul se orientează spre aspecte formale. Or, avem nevoie de un control care să sesizeze nu numai măsura îndeplinirii sarcinilor de către cadrele didactice, ci care să stimuleze creativitatea.

— Aceasta este și orientarea actuală în învățământul nostru.

— Niște lucruri au și început să se contureze. În domeniul controlului, nu trebuie să se aștepte niște normative. Ministerul Educației și Învățământului a și început să-l conceapă ca pe un organ de concepție care, cu ajutorul cercetării, realizează concepția învățământului, lăsând cimp larg responsabilității politice și morale a activității județelor, lăsând posibilitatea ca, pe baza însușirii concepției generale a învățământului, să-și elaboreze o concepție proprie. Pentru asta, cred eu, trebuie să existe nu numai un corp de control de inspectorii specializați ai învățământului, ci și un autocontrol de tip comunitar realizat de echipe de cadre didactice. Așa cum funcționează forme de control obștesc și în alte organizații. De ce să nu avem încredere în responsabilitatea cadrelor didactice și să nu le angajăm în forme de control la nivel interșcolar în raza teritorială a aceluiași județ? Totodată, acest tip de autocontrol guvernă de o concepție generală asupra învățământului ar genera o cristalizare a schimbului de experiență.

OCT. BUZESCU

CONȚINUTUL METODICA

Din practica pedagogică a viitorilor învățători

Rîndurile care urmează se referă exclusiv la felul cum este organizată practica pedagogică a viitorilor învățători pe lângă școlile de aplicație la „Istoria patriei”. Această intervenție este determinată de dorința de a duce anumite îmbunătățiri modalităților folosite actualmente. Mai înainte, să schițez pe scurt modul în care elevii anului V (viitorii învățători) obișnuiau — iar unii dintre ei obișnuiesc și acum — să facă analiza lecției la care au asistat. După ce elevul care a ținut lecția a făcut o autoanaliză, urmează la cuvînt asistența. În general, cele spuse de fiecare elev nu ies dintr-un anumit șablon, care cuprinde câteva idei: „propunătorul a avut o atitudine justă față de elevi”; „planul a fost respectat de propunător”; „colegul a folosit materialul intuitiv”; „a activizat clasa”; „a notat just pe cei chestionați” etc., formule neilustrate de vreun exemplu concret. În felul acesta se proceda și cînd se analizau lipsurile semnalate în lecția predată. Procedul prezintă evidente insuficiențe metodice. El nu completează cunoștințele celor care asistă la lecție. S-a ajuns la situația — verificată de nenumărate ori — că un elev putea să facă diferite critici colegului său care ținuse lecția fără să fi fost atent la lecția respectivă. Mi-am dat seama de deficiențele care rezultă din practicarea acestui procedeu și am căutat să găsesc o altă soluție, care să ducă la antrenarea și activizarea întregii grupe pe tot parcursul lecției. Am pornit de la o lecție ținută în cadrul „metodicii predării istoriei”, în care, în prealabil, am indicat elevilor reperele pe care

să le aibă în vedere atunci cînd vor trece la analiza lecției. Am trecut apoi în mod practic la demonstrarea celor spuse la lecție. Înaintea discuției propriu-zise, am precizat că reperele pe care le-am indicat să le aibă în vedere urmăresc desprinderea unor concluzii practice, de metodologie, în activitatea lor de viitor. Astfel, la lecția „Războiul țărănesc din Transilvania condus de Gheorghe Doja”, ținută la începutul lunii decembrie anul trecut la una din clasele a IV-a, discuțiile s-au grupat în mod principal în jurul a două probleme, și anume folosirea hărții în orele de istorie — pe de o parte — și legătura care se poate stabili de către învățător între cunoștințele predate la lecție și filmul artistic utilizat în lecție, pe de altă parte. (În cazul nostru era vorba de filmul „Sentința”). La discuții a participat aproape întreaga grupă, discuțiile folosind profesorului metodist și ca un prilej pentru a face anumite precizări în ceea ce privește cultura generală pe care trebuie să o aibă învățătorul. Consider că utilizarea unei asemenea analize la lecțiile de istorie, pe anumite momente ale orei și nu prin privirea lecției în ansamblu — așa cum se proceda pînă acum — asigură o mai mare eficiență practicii pedagogice a viitorilor învățători. Ea permite profesorului să cunoască mai bine grupa de elevi practicanți atît sub raportul volumului de cunoștințe asimilate, cît și sub cel metodologic.

Prof. **LUCA MANCIU**
Liceul pedagogic, Cluj

Modernizarea predării limbii engleze

Cu puțin timp în urmă am propus acest subiect de discuție profesorilor: Roxana Kerestely, Rodica Gruia, Vera Marinescu, Sanda Florea și Corneia Bobocescu de la Liceul „Nicolae Bălcescu” din Capitală, nu pentru că subiectul ar fi la modă, ci pentru că la acest liceu s-au obținut rezultate foarte bune în însușirea limbii engleze, mai ales după înființarea laboratorului fonic

— Ce înțelegi prin modernizarea predării limbii engleze?

M. V.: — În nici un caz o absolutizare a rolului tehnicii (mijloace audio-vizuale), ci un ansamblu de operații privind conceperea și desfășurarea lecției într-un spirit modern.

— Ați putea explica, folosind un exemplu?

M. V.: — O lecție bună din manualul de clasa a X-a, „John has a cold” (Ion a răcit) poate fi predată într-un stil perimat, sub forma unei simple lecturi, sau, într-un stil modern, sub forma unui dialog antrenant, într-o situație presupusă ca fiind reală.

— Cred că am putea stabili trei direcții de modernizare: a) metodicii, a) manualului și a) aparatului (magnetofon, film, epidiascop, picup). Ne-ar interesa — pe mine și pe ceilalți colegi profesori — să știm ce metode de predare folosiți în condițiile laboratorului fonic?

K. R.: — Metodele diferă în funcție de caracteristicile grupelor cu care lucrezi. În principal există două

pe care îl avem la îndemînă este insuficient.

— Metodica predării a fost „revolutionată” în special datorită mijloacelor audio-vizuale, care fac posibilă învățarea intensivă a unei limbi străine. Însă nu toate orele din programă (mai ales cele de literatură) se pot desfășura în laborator și atunci profesorul e nevoit să-și țină lecția în clasă.

Există o discrepanță între metodele moderne din laborator și metodele tradiționale folosite în clasă? Sau, altfel spus, există o contradicție între textele din manual, predate sub formă de expunere, și obligativitatea de a se însuși o limbă vie, actuală (English of Today)?

F. S.: — Cred că nu toate textele sînt potrivit alese. Sînt puține lecții de conversații, or „Every day topics” se poate învăța numai prin conversație. Așadar, se cere o revizuire a manualului și, implicit, a cantității și a calității textelor.

M. V.: — Manualele de literatură engleză pentru clasa a XII-a se opresc în jurul anului 1930. Dacă s-a predat literatura veche (Beowulf, în Old English), de ce nu s-ar preda și literatura contemporană?

— Și ce propuneți?

M. V.: — În primul rînd, o sincronizare a manualului cu literatura și viața actuală. Apoi, să se editeze materiale de informare, lecturi suplimentare, antologii, o istorie a literaturii engleze pentru elevii de liceu și, poate, câteva abonamente la ziare și reviste.

— Știu că la liceul dumneavoastră există clase cu profil de matematică și fizică. Pentru aceste clase credeți că manualele „acoperă” necesarul de termeni tehnici?

K. R.: — Din moment ce elevul și-a însușit structurile gramaticale de bază, el poate să-și completeze cu ușurință vocabularul, mai ales că termenii tehnici au o proveniență latină și sînt suplimentați cu termeni introductive din manualul inginerului, sau o carte recentă Physics for Entertainment. La solicitarea citorva elevi care se pregătesc pentru examenul de admitere la A.S.E. am făcut lecții suplimentare cu texte de specialitate tipărite în engleză: Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a Partidului și volumul șase din seria de „Opere”.

— Ce măsuri întreprindeți pentru modernizarea predării și din punct de vedere tehnic?

K. R.: — Sperăm ca în laboratorul fonic fiecare pupitru să fie dotat cu un magnetofon pentru ca elevii să poată lucra individual; apoi, am dori să existe un stoc de filme didactice realizate de „Animafilm” sau „Al. Sahia”, cu sprijinul specialiștilor, filme care să permită cu adevărat predarea limbii engleze prin metode și mijloace moderne audio-vizuale.

EMIL CILANU

Liceul Nr. 32 din Capitală: Activități la clasa I

Predarea simultană la clasele I—IV

Activitatea de perfecționare a personalului didactic se înscrie în contextul preocupărilor conducerilor de școli din întreaga țară și, evident, preocupă îndeaproape fiecare cadru didactic din comuna Vultureni-Bacău. În acest cadru se înscrie și manifestarea științifică din ziua de 26 noiembrie 1972, cu participarea celor 19 învățători, care s-a axat pe problematica modernizării predării gramaticii la clasele I—IV. S-a ținut o lecție deschisă la clasele I—IV (învățător Pavel Savel), un simpozion („Metode și procedee moderne folosite de învățători în predarea gramaticii la clasele I—IV”), urmat de aplicații practice, analiza gramaticală a unui text pentru clasa a IV-a. Participanții la discuții au arătat că, în condițiile muncii simultane, întîmpină unele greutăți, pentru că timpul pe care îl au la dispoziție pentru a lucra cu fiecare clasă nu le

este suficient pentru aplicarea consecventă a metodelor și procedeele moderne care se impun în etapa actuală. De asemenea, au criticat faptul că revistele de specialitate se preocupă rar de tratarea problemelor legate de activitatea simultană, materialele care apar fiind dedicate aproape exclusiv muncii normale. Facem specificarea că toți cei 19 învățători din comuna noastră lucrează simultan la 2 sau la 4 clase. Ținînd seama că în țară sînt multe școli cu astfel de condiții, se impune ca revistele de specialitate să trateze mai pe larg probleme legate de predarea în condițiile muncii simultane în lumina noilor sarcini care stau în fața învățămîntului.

Prof. **EMIL PAUL**
Școala generală, comuna Vultureni,
jud. Bacău

Biologia în liceul pedagogic

În actualul plan de învățământ al școlii generale, ponderea științelor biologice prin obiectele „Cunoașterea mediului înconjurător” și „Cunoștințe despre natură și om” a crescut la cîte o oră pe săptămînă la toate clasele I—IV, față de numai o oră la clasa a IV-a cît prevedea vechiul plan. S-a ținut astfel cont de importanța crescîndă a științelor biologice în formarea generației de mine. Rezultă de aici, în mod firesc, cerințele sporite și în pregătirea metodică și de specialitate a viitorilor învățători în acest domeniu. Noul plan de învățământ al liceului pedagogic nu reflectă însă aceste cerințe, ci, din contră, apare o contradicție vădită între acestea și reducerea ponderii științelor biologice față de vechiul plan.

Vechiul plan de învățământ al liceelor pedagogice prevedea studiul științelor biologice în anii I—II și V ai secțiilor de educatoare și în anii I—V ai secțiilor de învățători, înțregite de obiectele „Agricultura” și „Metodica predării științelor biologice la clasele I—IV”. În felul acesta, se asigura o temeinică pregătire de specialitate a absolvenților prin formarea și fundamentarea concepției științifice despre natură, despre fenomenele biologice, precum și o pregătire metodică conform cerințelor învățămîntului modern. Aceste cunoștințe se aplică în cadrul practicii pedagogice în lecții model și de probă, îndrumate de profesorul de biologie în calitate de metodist, asigurîndu-se astfel o eficiență sporită a acestor activități.

În noul plan de învățământ al liceelor pedagogice se prevede studiul științelor biologice numai în anul III al secțiilor de educatoare (Anatomia și fiziologia omului) și în anii IV și V ai secțiilor de învățători (Anatomia și fiziologia omului, respectiv Biologia generală). Trebuie menționat însă că în ceea ce privește studiul științelor biologice, liceele pedagogice nu pot avea un tratament egal cu liceele de specialitate, deoarece științele biologice fac parte din obiectele de specialitate, contribuind în mod direct la pregătirea absolvenților pentru predarea științelor biologice la clasele I—IV ale școlii generale.

Se naște întrebarea: cînd vor dobîndi viitorii învățători cunoștințe despre roci, plante, animale, despre probleme actuale ale ocrotirii mediului înconjurător etc.? În clasele V—VII ale școlii generale? În ce situație se vor afla însă seriile care, datorită schimbării programei de științe biologice la școala generală (fără programă de tranziție), n-au studiat botanica sau zoologia nici în aceste clase?

Biologia generală se bazează pe cunoștințele din celelalte discipline biologice. Este de neconceput studiul legilor celor mai generale ale materiei vii bazat pe cunoștințele pe care elevii le-au dobîndit cu 6, 7 sau chiar 8 ani în urmă și pe care le-au uitat, pentru că în primii 3 ani ai liceului pedagogic n-au mai venit în contact cu ele.

În liceul de cultură generală se pune în aplicare o programă nouă pentru științele biologice, concepută după criterii moderne. Aceasta prevede și un număr sporit de lucrări practice care familiarizează elevii cu unele metode de cercetare în domeniul biologiei, le formează priceperi și deprinderi în efectuarea unor experiențe, în alcătuirea unor colecții biologice etc. Toate acestea ar fi de mare importanță în special pentru elevii liceului pedagogic de învățători, deoarece studiul științelor biologice la clasele I—IV ale școlii generale se bazează în primul rînd pe observații și experiențe. Cum vor putea efectua viitorii învățători a-

ceste experiențe, dacă nu le-au efectuat niciodată din lipsă de ore destinate acestui scop? Elevii liceului pedagogic se recrutează în majoritatea lor din mediul rural, unde dotarea laboratoarelor în multe cazuri încă nu este la înălțimea cerințelor. Din constatările noastre a rezultat că puțini din ei au lucrat vreodată la un microscop, mulți din ei îl văd pentru prima dată în liceul pedagogic.

Experiența a dovedit că lecțiile de științe biologice la școala generală se numără printre lecțiile cele mai dificile. Acestea datorită interesului deosebit pe care îl manifestă elevii la această vîrstă pentru cunoașterea naturii înconjurătoare. Învățătorul trebuie să posede cunoștințe temeinice pentru a putea satisface și dezvolta aceste interese atît în cadrul lecțiilor, cît și al multiplelor activități extracolare care se desfășoară în mijlocul naturii.

Ne întrebăm care au fost argumentele scoaterii din noul plan de învățământ al liceelor pedagogice de învățători a „Metodicii predării științelor biologice la clasele I—IV”, fără a exista posibilitatea includerii acestor noțiuni în predarea unei discipline biologice, așa cum se indică pentru geografie și istorie? (Anatomia și fiziologia omului sau Biologia generală nu oferă această posibilitate).

În noul plan de învățământ al liceelor pedagogice de învățători se asigură pregătirea de specialitate și metodică a absolvenților pentru toate obiectele care se predau la clasele I—IV ale școlii generale. De ce numai pentru științele biologice, nu?

Cum se va putea asigura în aceste condiții pregătirea viitorilor învățători pentru predarea științelor biologice la clasele I—IV, discipline care necesită în primul rînd o concepție biologică bine formată, cît și cunoștințe temeinice de specialitate și metodică?

Este neîndoielnic că aceste probleme necesită o rezolvare neîntîrziată. După părerea noastră, posibilitățile de rezolvare ar fi următoarele:

1. Introducerea programei de științe biologice a liceului de cultură generală în planul de învățământ al liceului pedagogic sau cel puțin al secțiilor de învățători și întregirea lui cu cunoștințe de metodică a predării științelor biologice (ca o primă etapă).

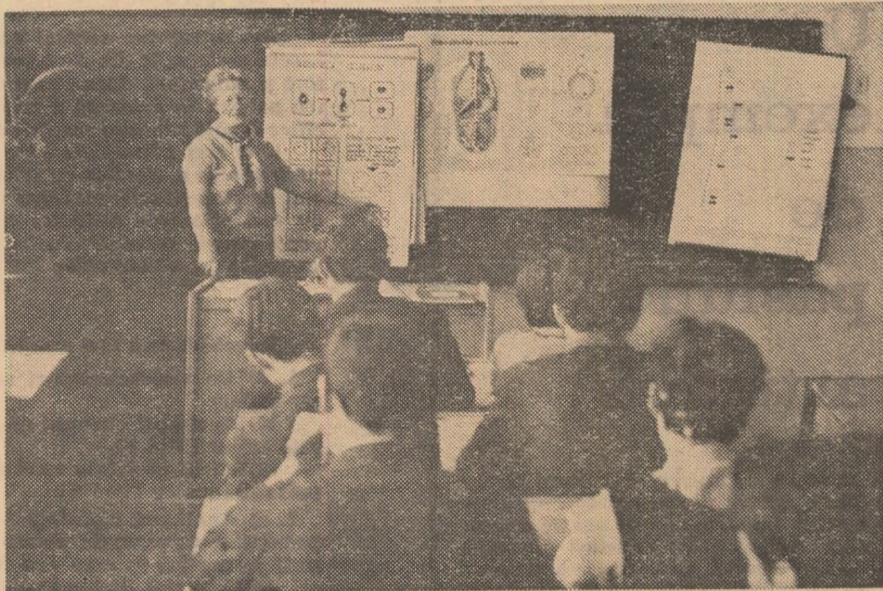
2. Elaborarea unei programe speciale de științe biologice pentru liceele pedagogice de învățători și de educatoare care să corespundă cerințelor de pregătire ale absolvenților în acest domeniu. Aceasta ar trebui să cuprindă pentru secțiile de învățători noțiuni de geologie, filogenia regnului vegetal și animal, biologia umană, biologia generală, precum și metodică predării științelor biologice (ca o soluție definitivă).

Aceste posibilități s-ar putea asigura în cadrul numărului existent de ore prevăzute în planul de învățământ printr-o distribuție mai rațională a diferitelor obiecte de învățământ în funcție de cerințe.

La elaborarea programei de științe biologice ar trebui cooptate în comisia de învățământ biologic și cadre didactice de specialitate din liceele pedagogice.

Proiectul de programă ar trebui publicat pentru a da astfel posibilitatea cadrelor didactice de a face observații și propuneri de îmbunătățire, așa cum s-a procedat în cazul programelor școlii generale și liceului de cultură generală.

Prof. MARGA SCHULLER
Prof. ANA NAFRANITA
Prof. GHEORGHE LAZĂR
Sibiu

Liceul „Mihail Sadoveanu” din Capitală: Lecție de științe naturale

Sensul perspectival al formelor verbale temporale

Gramatical, timpul este conceput ca un moment sau o durată pe linia unei desfășurări ireversibile a acțiunii dinspre trecut prin prezent, înțeles ca moment al vorbirii, spre viitor.

În stilistică, formele verbale temporale capătă și funcțiuni de perspective. „Structura empirică a timpului este perspectivală”, afirma T. Vianu (v. *Studii de stilistică*, p. 76). Ca atare, timpul este fenomen de conștiință mobil, mișcîndu-se cu prezentul în trecut, privind din viitor către trecut sau din trecut către viitor.

În mod normal, **perfectul compus** indică acțiune trecută, încheiată cel mai tîrziu pînă în momentul vorbirii. El poate fi folosit însă și pentru a indica acțiune viitoare, cum vedem, de exemplu, în următoarea frază a lui I. Creangă:

„Și oriunde vei merge cu mine, nu care cumva să bleștești din gură către cineva despre ceea ce a urmat între noi, că te-am șters de pe fața pămîntului.” (*Harap Alb*). Acțiunea exprimată prin verbul **te-am șters** concordă cu viitorul **vei merge**, indicînd ambele posibilități realizabile în viitor. În asemenea caz, perfectul are rolul de a indica o acțiune deosebit de certă. În acest scop, personajul vorbitor, Spinul, nu mai consideră ca prezent momentul vorbirii, ci pleacă de la un moment oarecare viitor, pe care îl ia în conștiință sa ca prezent.

Așa cum perfectul poate fi folosit cu valoare potențială, de act proiectat în viitor, poate, pe de altă parte, și **viitorul** să capete valoare de timp al realității, exprimînd act desfășurat în trecut. Acest lucru se întîmplă destul de frecvent în stilul narativ biografic, menit a apropia de sufletul biografului un personaj din trecut. Iată, de exemplu, ce ni se spune despre Dimitrie Cantemir, în monografia lui C. Măciucă: „Orașul l se păru mai fascinant decît imaginea plămuită de el în ceasurile de visare. Îl străbătu, așa cum **va face** tot timpul cît **va locui** aci, în lung și-n lat, privind seraiurile cu arhitectură maiestuoasă, moscheile impresionante, ca cea a lui Selim sau Ahmed. **Va trece** prin bazarurile cu aspect neobișnuit pentru ochiul străinului, **va privi** procesiunile religioase, **va culege** informații...”

Folosirea viitorului cu valoare de timp trecut nu înseamnă că el își pierde orice calitate perspectivală, proprie. Privirea spre viitor se face totuși, dar nu plecînd de la momentul vorbirii, ci de la un moment trecut care a fost actualizat, adus de vorbitor în centrul conștiinței sale, de la un „trecut reinviat în prezent” — ca să folosim expresia lui T. Vianu. În asemenea contexte, timpul

viitor nu mai este un viitor față de prezent, ci un viitor față de un moment din trecut, totul rămînînd pe planul trecutului.

Tot cu valoare de viitor al categoriei trecutului, bineînțeles cu o nuanță modală diferită, poate fi folosit **imperfectul perifrastic**:

„Din infundăturile codrului, românii își măsurau vrăjmașul cu care aveau să dea piept a doua zi.” (*Al. Vlahuță*, „România pitorească”).

Chiar **imperfectul** indicativului, cînd vrea să ni-l arate pe povestitor în stare de simpatie cu eroul său, capătă valoare de perfect. În mod obișnuit, gramatical judecînd, imperfectul este menit a exprima acțiune durativă care se asamblează altor acțiuni din trecut nu în ordinea succesiunii ca în cazul perfectului simplu, ci ca acțiune **simultană**, constituind adesea un cadru sau o circumstanță a actului perfect. De exemplu:

„O lume totă-nțelegea, / Tu nu m-ai înțeles” (M. Eminescu).

În stilul biografic, imperfectul poate exprima serie de fapte succesive: „Transferat la Tecuci, unde în 1878 lua ființă un gimnaziu real comunal, ...drumețul se întorcea, în 1881, ca director al gimnaziului de la Piatra...” (*C. Ciopraga*, monografia „C. Hogaș”).

O tot mai mare întrebuintare în limba română actuală primesc formele modale impersonale: infinitivul, gerunziul, participiul, care sînt și atemporale și omniperspectivale, ceea ce le dă o mai mare mobilitate în structura frazei, puțînd concura cu orice timp al modului personal. Ele sînt frecvente, mai ales, în formulări gnomice:

„A-l munci, scrisul nu e în sine o jucărie anodină, ci, de fapt, o tortură frumoasă, dar și dureroasă.” (*T. Arghezi*).

„Omul și l-a făcut cioplitul și cu dalta și cu pensula și cu manuscrisul, cuvintele fiind relative și a ciopli mai însemnînd și a gîndi.” (*T. Arghezi*).

În concluzie, la cele discutate mai sus s-ar părea că axa centrală a timpurilor nu este în mod inflexibil momentul vorbirii. Acesta poate servi ca punct de plecare în definiția pur gramaticală a timpurilor. Pășînd spre zona stilistică a limbajului, timpurile se organizează mai mobil, în jurul unui **moment-cheie** care se poate situa și în trecut, ca și în viitor. Această configurare mobilă a perspectivelor temporale are rolul de a impregna expunerii logice o vibrație afectivă, de a anunța expresia potrivit gradului în care obiectul expunerii îi este apropiat sufletește vorbitorului.

Prof. ȘT. IACOB
Brașov

Un exemplu de pasiune artistică

Biografia profesorului Dorel Georgescu, cel ce a înregistrat impresionantul număr de 41 de ani de activitate ca dirijor al celeiași formații corale — corul „Ciprian Porumbescu” — actualmente Corul mixt al Sindicatului învățământ Slatina, impresionează printr-o statornică și rodnică dăruire în vederea propășirii activității muzicale în orașul Slatina.

Cercetînd, la Biblioteca Academiei R.S.R., presa slătineană de după 1900, am citit cu satisfacție numeroase rînduri scrise despre cei ce au contribuit la reușita manifestărilor artistice locale. Astfel, în ziarul „Opinia Oltului” nr. 4, din 15 februarie 1920 se scria: „A avut loc în sala Martinescu o frumoasă serbare școlară organizată de școlile din localitate pentru sărbătorirea Unirii. Programul a fost bogat, alcătuit cu îngrîjire și bine executat”. Iar în continuare se menționa: „S-a relevat frumoasa voce a elevului de liceu Georgescu Theodor”.

În anul 1927, studentul Dorel Georgescu, termină studiile la Conservator și în același an, tatăl său, Mihail D. Georgescu, îi predă conducerea corului „Ciprian Porumbescu”, pe care îl dirijase mai bine de 14 ani. Din anul 1931, formația corală reddevine mixtă. În această perioadă corul concertează, sub bagheta maestrului Dorel Georgescu, în Slatina, Pitești, Craiova, Caracal, Drăgășani, Govora, Rimnicu Vilcea, Călimănești etc., peste tot bucurîndu-se de frumoase aprecieri.

Renumele pe care și-l cucerise corul „Ciprian Porumbescu” a făcut ca, în 1939, să fie solicitat din nou să concerteze la Radio București. Concertul susținut în ziua de 27 mai 1939, și dirijat de maestrul Dorel Georgescu s-a bucurat de înalte și calde aprecieri.

După 23 August, actualul cor al Sindicatului învățământ Slatina, care continuă tradițiile Societății corale „Ciprian Porumbescu”, sprijină diversele acțiuni de culturalizare a maselor și de înflorire a artei corale românești. Activitatea corului se confundă cu activitatea dirijorului Dorel Georgescu care, pe lângă faptul că a condus mai multe formații corale slătinești, se află și în fruntea corului Sindicatului învățământ pînă în anul 1968, cînd a predat bagheta talentatului dirijor, profesorului Jean Lupu.

Munca neobosită desfășurată de profesorul Dorel Georgescu a făcut ca membrii corului să vadă în el un bun dirijor, organizator, un neobosit animator al vieții culturale slătinești. Activitatea desfășurată în cei 41 de ani ca dirijor și, paralel, ca profesor de muzică, i-a adus ca răsplată bine meritată: Ordinul Meritul cultural clasa a III-a, Medalia Muncii, titlul de „Profesor fruntaș”, alături de mai multe diplome.

Astăzi, septuagenarul profesor își continuă activitatea de dirijor la Liceul „Ion Minulescu”, activitate pe care o desfășoară cu pasiune. Dragostea față de membrii corului Sindicatului învățământ Slatina îl face să fie prezent aproape la fiecare repetiție generală. Întreaga sa biografie profesională se constituie, așa-dar, ca un exemplu de pasiune ardentă, pusă în slujba nobilelor idealuri ale consolidării unei activități muzicale revelatoare, prețuită ani de-a rîndul de iubitorii muzicii din întreaga țară.

Prof. ALEXANDRU STANCIU

Liceul pedagogic de mîine în lumina sarcinilor actuale

Am întreprins această anchetă în ambianța unui liceu pedagogic — Liceul pedagogic din Slobozia, județul Ialomița — printre viitorii învățători și educatori, deoarece astăzi, mai mult ca oricînd, se simte necesitatea punerii în evidență a rolului lor crescînd în realizarea sarcinilor specifice învățămîntului românesc.

Cele trei puncte ale chestionarului, alcătuit pe baza unei ipoteze de confruntare a elevilor cu noul și vechiul, în ceea ce privește statutul social și maturitatea psihopedagogică a viitorilor învățători sau educatori, au fost jaloarele anchetei care-și propune să prefigureze noi indici ai conjuncturii de admitere în liceul pedagogic, precum și noi întăriri ale sarcinilor și obiectivelor lui instructiv-educative.

Întrebările au fost următoarele:

1. a) Ce v-a determinat să alegeți liceul pedagogic? (adresată tuturor anilor).
- b) Vă simțiți chemați să exercitați profesia aleasă la intrare? (adresată anilor IV și V).
- c) Există nostalgia unei duble calificări (secundare sau superioare)? (adresată anilor IV și V).
2. a) Analizînd obiectele de învățămînt, credeți că pregătirea în liceul pedagogic corespunde activității voastre viitoare (de învățători, educatori) în mediul în care veți fi repartizați? (adresată anilor III, IV și V).
- b) Care sînt deci materiile pe care le considerați de prim ordin în asigurarea formației unui învățător competent, eficient? (adresată anilor III, IV și V).
- c) Ce pondere ocupă gramatica, aritmetica și disciplinele auxiliare (metodicele) în ansamblul pregătirii viitorului învățător? (adresată anilor IV și V).
3. Ca viitorii învățători și educatori, cum vă vedeți exercitîndu-vă rolul cultural-educativ în satele în care veți primi repartiția? (adresată anilor III, IV și V).

Ancheta a cuprins 20 de elevi din anul I — educatoare, 20 elevi din anul II — învățători (10 fete, 10 băieți), 20 elevi din anul III — învățători (10 fete, 10 băieți), 25 elevi din anul IV — învățători (16 fete, 9 băieți), 10 elevi din anul V — educatoare și 18 elevi din anul V — învățători (17 fete și un băiat). Dintre aceștia, 3 elevi locuiesc în orașul Slobozia, 7 provin din alte orașe și o elevă din afara județului, marea majoritate provenind din comunele și satele județului Ialomița.

Răspunsul la întrebarea 1 a fost, în proporție de 95%, în favoarea unei recunoașteri afective a frumuseții muncii cu copiii și a meritelor învățătorului, mai ales în ridicarea unor vîltoare apte pentru viața socială. „Motivul care m-au determinat să urmez acest liceu sînt mai multe: îmi place meseria de învățător, iubesc copiii, ieșim din acest liceu cu o calificare” (T.C., anul II — învățători). Elevii declară că doresc să fie, la rîndul lor, buni „modelatori de suflete”. Răspunsuri de acest gen s-au întîlnit la anii I, II și III. „Iubesc gingășia copiilor, îi iubesc pentru că vor să știe cît mai multe, iubesc curiozitatea lor. În alegerea acestei profesii m-au ajutat mult și tovarășii profesori și părinții. Mi-au spus că am calitățile pentru această profesie și voi munci mult pentru că nu vreau, pentru nimic în lume, să-i dezamăgesc”. Categoria aceasta de motivări însoțește în proporție de 50% primele răspunsuri. Primează sfaturile părinților, care sînt generate mai ales de ideea că liceul pedagogic oferă o calificare imediată și că profesia de învățător (educator) este o meserie „curată”. Sfaturile diriginților se referă la aptitudinile elevilor pentru acest sector de activitate. Această ultimă motivare apare, totuși, mai rar. Doi elevi din totalul subiecților (anii III și V) mărturisesc că au ales liceul pedagogic și datorită profilului său „de muzică”, materie preferată. Un motiv subsidiar mai este, la anul I, existența unei surori mai mari, elevă a aceluiași liceu, sau a unei rude mai apropiate funcționînd în învățămînt. Abia în anii IV și V intervine des, în motivări, vocația. Frecvente răspunsuri la anii IV și V sînt de genul „și teama că la facultate nu voi reuși” (Acest motiv este ultimul menționat, totuși). Un singur subiect își motivează opțiunea prin opoziția față de părinți și o înclanție timpurie și tenace spre profesia de învățător: „Voiam să merg la Constanța la liceul pedagogic de acolo, dar, la insistențele lor, am urmat primul an al liceului teoretic din Fetești. La primul semnal, am fost prima care și-a depus iscălitura pentru înscrie-

rea la un liceu pedagogic, care urma să-și desfășoare cursurile chiar în județul nostru” (N.E. anul V — învățători).

(N.N. În primii ani, din 1968 pînă în 1971, liceul pedagogic din județ a funcționat în municipiul Călărași.)

Un motiv — cam superficial, trebuie să recunoaștem — poate fi și acela al dorinței schimbării locuinței: „Am venit la liceul pedagogic pentru că schimbam Tîndăreiu cu Călărașul și pentru că acesta îmi ofere o calificare” (P.M. anul V).

Unii elevi cu aptitudini deosebite afirmă că n-au fost atrași la început de această profesie. „Am dat examen de admitere la acest liceu numai ca să știu că sînt elevul unui liceu” (N.I. anul IV — învățători). „Am urmat liceul pedagogic la început nu din motive interioare. Nu m-am gîndit atunci că voi putea să fiu învățătoare. Acum însă lucrurile s-au schimbat. Mi-am dat seama că a fi învățător este o meserie deosebit de frumoasă, pe drept cuvînt o meserie „nobilă”.

Nu puțini sînt elevii care declară că s-au convins pe parcurs de frumusețea profesiei, că au prins curaj în urma lecțiilor de practică pedagogică (la anul V, 30%) sau că au avut discuții mobilizatoare cu foștii lor învățători. În cazuri cu totul izolate se menționează ca motivație nereușita la alt liceu.

O concluzie care se impune este că elevii din anii superiori, care au cunoscut perioada de pionierat a liceului, au fost mai puțin edificați, în general, la început, asupra vocației lor, în timp ce elevii anului I (care au cunoscut o strînsă concurență la admitere) manifestă o adeziune totală. Influența exercitată de părinți (în alegerea unui liceu mai apropiat, în dorința obținerii unei independențe materiale), teama nereușitei la facultate și marele ideal educativ pe care îl constituie pentru mulți (și spre care ei aspiră în taină) primii lor învățători, sînt de asemenea relevante. Elevii care abia așteaptă să devină învățători (educatoare) în satul lor sînt în proporție de 60% la anii IV și V.

Este de menționat faptul că mai mult fetele decît băieții se simt „chemate” să-și exercite profesia aleasă. În ceea ce privește dorința unei calificări secundare sau superioare, elevii cei mai buni susțin că vor să urmeze mai departe o facultate, dar nu o specifică, în general. Dorința de a urma o școală tehnică postliceală apare izolat și la anii II și III, numai la clasele de băieți.

La întrebarea nr. 2, elevii anilor IV și V răspund că pregătirea asigurată în liceu este o pregătire „realistă”. „După cei cinci ani de școală,

consider că ea ne-a oferit toate posibilitățile pentru a cunoaște situația reală a școlii și a învățătorului actual” (V.F., anul V). O elevă are încredere în sprijinul pe care l-ar primi din partea fostei învățătoare dacă ar fi repartizată în satul natal.

Un alt subiect (anul V) afirmă necesitatea autoinstruirii permanente, a studiului individual. Majoritatea elevilor consideră că metodele, dar, mai ales, lecțiile practice au fost îndreptarul lor cel mai prețios în depășirea decalajului dintre teorie și practică și le-au insuflat un sentiment de încredere în viitor. De aici, și propunerile: „Ar trebui mai mult timp afectat practicii pedagogice și mai ales în ultimul an”. (S.M. anul V). Apare frecvent ideea necesității pregătirii elevilor din punct de vedere cultural-artistice.

Mulți dintre subiecții anchetați consideră că, pe lângă psihologia pedagogică, metodică, muzică — materii de prim ordin în formația lor — ar fi necesar să se studieze mai amănunțit aritmetica și gramatica: „acestea contribuie mult la dezvoltarea noastră intelectuală, sînt foarte necesare în munca noastră didactică (anul IV — învățători).

La întrebarea nr. 3, e prezentă toată gama atitudinilor, de la scepticism pînă la entuziasm debordant. Există răspunsuri integral negative, dar și energice pozitive. „Obscur. Totul trebuie luat de la început. Acolo, activitatea cultural-artistice e de cîțiva ani aproape inexistentă” (anul V). „Acest rol este foarte important, dar el nu este îndeplinit de majoritatea învățătorilor” (anul III). „Consider că învățătorul trebuie să fie un animator al satului, un om de la care oamenii așteaptă numai lucruri mărețe. Orice greșală a lui îi lezează personalitatea” (anul V).

„Un adevărat învățător, după mine, este acela care simte nevoia să ia parte activă la toate activitățile satului, în general, și la cea cultural-artistice în special” (anul III — învățători).

Obstacolele întrevăzute sînt de natură diferită: „totul depinde și de ajutorul colectivului în care voi lucra” (anul V); această participare este „condiționată și de ajutorul acordat de săteni, de copiii acestora” (anul V); „trebuie să avem chemare în primul rînd pentru meseria pe care ne-am ales-o. În cazul acesta, cum nu mi-am ales-o singur, nu știu cum vor ieși lucrurile pînă la urmă” (anul IV, băieți); „este un deziderat la ordinea zilei, dar realizarea lui depinde și de talentul nostru, iar unele din noi nu îl avem” (anul IV — învățători); „voi încerca să simțivizez tinerii, să-i fac să nu se simtă plictisiți și uitați” (anul V). Și elevii care spun că nu simt nevoia să iasă din sfera activităților școlare, cărora însă le vor „face față cu succes” (anul V).

Nu putem să nu subliniem în finalul acestor considerații seriozitatea majorității răspunsurilor, gradul de angajare a participanților la rezolvarea problemelor școlii, o maturitate evidentă a elevilor mari în considerarea și a altor aspecte ale profesiei lor, încă necesitate suficientă. Dar, pe de altă parte, nu putem să nu observăm că lacunele existente încă în configurarea sarcinilor formative ale liceului pedagogic (în de o nu prea temeinică popularizare a scopurilor diferitelor activități în cadrul liceului pedagogic, de o insuficientă, încă, colaborare între diferiții factori educaționali (lanțul profesor-profesor metodist-învățător-clev practicant-director al căminului cultural-diriginte-părinte etc.).

Prof. DOINA VOICULESCU
Liceul pedagogic Slobozia, județul Ialomița

și literare din această perioadă, din unghiul concepției noastre marxiste despre viață, societate și artă.

HRISTU CĂNDROVEANU

Culegeri de lecții

Sînt prezente în librării două noi volume de culegeri de lecții, (Politica economică a Partidului Comunist Român — industrie-construcție și Politica economică a Partidului Comunist Român — agricultură) elaborate de activiști cu munci de răspundere în aparatul de partid și de stat, cadre didactice, publicațiști, economiști. Astfel, numărul lucrărilor apărute recent în Editura politică, destinate prin tematica lor unor cercuri și cursuri de partid cu largă extindere în toate județele patriei, este de șase. Primele patru lucrări din această culegere de lecții au fost prezentate în numerele anterioare ale revistei noastre.

Cele două volume cuprind preocupările partidului și statului în industrie, construcții și agricultură. Sînt abordate principalele sarcini ce stau în fața unităților economice privind cunoașterea și aplicarea indicațiilor partidului cu privire la organizarea și conducerea științifică a pîrghiilor de creștere a productivității muncii, a calității produselor, într-un cuvînt, a eficacității economice. O bogată bibliografie, ce însoțește fiecare lecție, sporește utilitatea volumelor care se adresează cursanților, propagandiștilor încadrați în diverse forme de învățămînt politic, cadrelor didactice din învățămîntul economic și de la catedrele de științe sociale.

Alături de seria celor 21 de volume din cadrul colecției „Documente ale Partidului Comunist Român — culegeri sintetice“, cele 6 culegeri de lecții „Colecția de prelegeri de marxism-leninism“, recent apărute în Editura politică constituie un prețios ajutor pentru cei ce studiază în cadrul învățămîntului de partid.

Studii vilcene

Cu totul remarcabilă ni se pare activitatea profesorilor — majoritatea tineri — grupați în Societatea științelor istorice și în cercul „Prietenii istoriei“ de pe lângă Arhivele Statului, filiala Rîmnicu

Vilcea. Organizînd o serie întregă de colocvii și dezbateri, pe temelul cercetărilor întreprinse pe teritoriul județului, aceștia selecționează, în același timp, cu parcimoniozitate, un anumit număr de studii apreciate a fi de o reală valoare științifică și documentară, care sînt apoi publicate, într-un volum de „Studii vilcene“, sub egida Arhivelor Statului.

Ultimul volum, apărut în condiții grafice excepționale, bucurîndu-se și de colaborarea unor personalități din cultura noastră, ca prof. univ. dr. docent, membru al Academiei de științe sociale și politice, D. Berciu („Romanitatea poporului român, în recente cercetări arheologice“), prof. univ. dr. docent Ovidiu Papadima („Folcloriștii olteni“) etc., marchează un nou pas înainte în evoluția acestei publicații, prin noutatea materialelor, ca și prin interesul științific pe care acestea îl pot trezi cititorilor. Ne referim, în primul rînd, la seria de documente comunicate de pasionatul cercetător Corneliu Tamaș, directorul Arhivelor Statului, filiala Vilcea, din recent descoperita Condică a Mînăstirii Cozia. Condica însumează 96 de documente din perioada 1388—1835, provenind de la 28 de domni, începînd cu Mircea cel Bătrîn, Vlad Dracul, Matei Basarab, Șerban Cantacuzino, Constantin Brâncoveanu și ajungînd pînă la Mihai Racoviță, Alexandru Scarlat Ghica etc. Alte studii care se cuvin a fi neapărat menționate, dintre cele 24 pe care le cuprinde volumul, sînt: S. Purece: „Considerațiuni asupra bronzului în nord-estul Olteniei“, Veronica Tamaș: „Bălcescu și masele“, P. Bardașu: „Avîntul mișcării muncitorești din județul Vilcea în anii 1918—1921“, Constantin Apostol: „Din activitatea societății de lectură a elevilor «Vasile Alecsandri»“, I. Barbu, E. Istocescu: „O piesă de teatru inedită a scriitorului Gib Mihăiescu“, N. Ciurea — Genune: „Originea și evoluția motivului poetic «Scăldatul în lapte dulce»“, N. Daneș: „Valea Oltului, itinerar istoric-turistic“ etc. etc.

În afară de mai sus-citatele studii, volumul cuprinde și cîteva excelente recenzii.

Desfășurînd o activitate laborioasă, nu numai în domeniul cercetării arheologice sau a documentelor, ci și în investigarea fenomenelor de cultură, artă, etnografie, folclor, turism etc., grupul de harnici colaboratori ai „Studiilor vilcene“ aduc, prin

strădania lor, o contribuție prețioasă, impunînd această publicație din ce în ce mai mult ca o prezență activă, vie, utilă nu numai profesorilor de istorie sau persoanelor preocupate de astfel de probleme, ci și unor cititori obișnuiți.

ALEXANDRU MITRU

1947, un an de transformări revoluționare în România

Recent, a apărut în Editura politică, monografia semnată de Constantin Olteanu, doctor în istorie, care prezintă cititorilor perioada scurtă, dar bogată în evenimente din istoria partidului și a patriei, sfîrșitul anului 1946 și anul 1947.

Autorul analizează măsurile economice cu caracter anticapitalist luate în acest răstimp de guvernul democratic dr. Petru Gроза, din inițiativa partidului comunist, precum și măsurile cu caracter politic și organizatoric luate pe linie de partid și de stat.

Lucrarea, apărută cu prilejul împlinirii unui sfert de veac de la instaurarea Republicii, abordează, din perspectiva sfertului de secol care a trecut de la acest eveniment, caracterul științific, realist al politicii partidului comunist, sprijinul larg al maselor pentru înfăptuirea ei. Un loc deosebit în lucrare îl cuprinde evocarea instaurării Republicii în țara noastră.

Monografia se adresează cursanților de la cercurile de istorie, studenților, cadrelor didactice, tuturor acelor care doresc să-și completeze cunoștințele privind istoria partidului comunist și a țării după 23 August 1944.

Științe sociale

TRIBUNA ȘCOLII Nr. 79 din 20 ianuarie 1973

Caracteristici ale economiei de schimb și ale economiei naturale

Procesul muncii, în toate etapele dezvoltării istorice, are un scop general și unul specific. Scopul general este consumul, satisfacerea trebuințelor omenești. Referindu-se la acest lucru, K. Marx arăta că „Procesul muncii este o activitate care urmărește apropierea substanțelor date de natură pentru trebuințele omenești”. Scopul specific al procesului de muncă este determinat de natura relațiilor de producție istorice determinate. Astfel, dacă în comuna primitivă scopul era producerea mijloacelor de subsistență, necesare activității vitale a comunității și a fiecăruia din membrii ei prin munca în comun a acestora, în capitalism este însușirea de cât mai multă plusvaloare prin exploatarea forței de muncă.

Potrivit în afara unor relații de producție istorice determinate, procesul de muncă în care se produc bunuri materiale, folosește o gamă variată de elemente materiale, pe care le utilizează, fiind astfel nu numai un proces de producție, ci și un proces de consum. Se consumă produse în calitate de mijloace de producție pentru a se produce alte produse care în final vor deveni bunuri de consum sau mijloace de producție. Produsele sînt, deci, o îmbinare a substanței din natură cu munca omenească. Ele reprezintă nu numai rezultatul, dar și o condiție a procesului de muncă.

Producția de bunuri materiale nu poate fi privită în afara relațiilor ce se statornesc între oameni. În funcție de relațiile ce le presupune ajungerea produselor la consumator, distingem economie de schimb și economie naturală.

Economia naturală reprezintă acel sistem de relații de producție ce se caracterizează prin : a) scopul producției nu este valoarea ei de întrebuințare privată în sen-

sul cel mai general, ca produs care să satisfacă un anumit fel de nevoi omenești ; b) producătorul își produce cea mai mare parte a produselor necesare, sau produsele care satisfac nevoile fundamentale pentru existența sa ; c) economia are un caracter închis. Aceste caracteristici sînt valabile economiei comunei primitive, sclavagismului și feudalismului.

Economia de schimb presupune existența produsului ca marfă. Prin marfă înțelegem un produs al muncii omenești care satisface o trebuință omenească și este destinat schimbului, vânzării-cumpărării pe piață. Economia de schimb este o economie de mărfuri, ea reprezentînd un sistem de relații de producție în care produsele sînt create de către producători independenți, autonomi, specializați în producerea unui anumit fel de produse, iar pentru satisfacerea nevoilor lor de consum este necesar schimbul de produse pe piață. Rezultă că :

a) Producția, în toate etapele istorice și în toate formele sale, presupune existența unui sistem de relații de producție între oameni, dar producția în economia de schimb presupune un asemenea sistem de relații de producție în care rolul hotărîtor îl are procesul vânzării-cumpărării, prin intermediul căruia producătorii își pot satisface nevoile de consum.

Desigur că și în condițiile economiei naturale există oameni care trăiesc din produse create de alții. De exemplu : proprietarii de sclavi, marii proprietari feudali etc. Aceștia nu obțin produsele prin schimb, prin vânzare-cumpărare, ci prin exploatarea sclavilor, respectiv a iobagilor, pe temeiul proprietății private sclavagiste și feudale. Spre deosebire de aceștia în condițiile capitalismului, capitalistul obține o

parte din produsul muncii muncitorului prin intermediul schimbului, al vânzării-cumpărării. El cumpără de pe piață toate mărfurile necesare producției la valoarea lor, inclusiv forța de muncă a omului ; vinde apoi toate mărfurile rezultate în procesul de producție la valoarea lor și obține un surplus pentru că forța de muncă consumată în producție creează o valoare mai mare ca propria sa valoare. Prin urmare, dacă grîul pe care-l dă iobagul moșierului sub formă de dijmă nu reprezintă o marfă, iar economia își păstrează trăsăturile de economie naturală, partea care revine capitalistului sub formă de profit, are la bază existența produsului și a forței de muncă ca marfă. De asemenea, micul producător agricol, ca și micul meseriași își satisfac nevoile prin schimbul de produse ca mărfuri.

b) Economia de schimb presupune un anumit fel de organizare a producției în care producătorii sînt separați, autonomi, specializați în producerea unui anumit fel de produse.

Nu numai producătorii specializați, autonomi și independenți unul de altul pot schimba produsele lor ca mărfuri.

c) Datorită divizării și specializării producției, produsul creat de un producător trebuie să aibă asemenea calitate încît să poată satisface nevoile altui producător care apare în calitate de consumator al acestora și, pe această bază, să aibă loc schimbul.

d) Economia de schimb presupune, deci, existența categoriei piață. Schimbul, într-o formă mai mult sau mai puțin dezvoltată, apare încă în perioada descompunerii comunei primitive. El se dezvoltă continuu pe baza dezvoltării diviziunii sociale a muncii. Separarea triburilor de agricultori de cele de păstori, apariția meșteșugarilor, iar apoi a comercianților sînt trepte ale dezvoltării diviziunii sociale a muncii și, totodată, ale dezvoltării schimbului.

Economia de schimb presupune existența a două condiții principale. Întîi, diviziunea socială a muncii și, apoi, autonomia și independența producătorului. Aceste condiții reprezintă o unitate. Una fără cealaltă nu poate determina existența economiei de schimb. Diviziunea muncii a existat și în comuna primitivă fără să existe economie de schimb. Numai atunci cînd a apărut și autonomia producătorilor a putut apare economia de schimb. Autonomia producătorilor a apărut ca urmare a apariției proprietății private : asupra mijloacelor de producție. De aceea, formele istorice de existență a proprietății private — sclavagistă, feudală, capitalistă și proprietatea micu-

Lector univ. dr. ALEX. CIORA

(Continuare în pag. a II-a)

lui producător — constituie forme social-istorice ale existenței autonome și independenței producătorilor. Dar autonomia și independența producătorilor nu se realizează numai pe baza proprietății private, ci și pe baza proprietății socialiste. Existența a două forme de proprietate — de stat și cooperatiste — funcționarea întreprinderilor de stat pe baza gestiunii economice, existența proprietății cooperatiste ca proprietate de grup, determină menținerea într-o formă concret istorică, nouă, a autonomiei și independenței producătorilor și a schimbului de produse pe piață sub formă de marfă ca mod de satisfacere a nevoilor producătorilor.

Economia de schimb apare odată cu prima mare diviziune socială a muncii — separarea triburilor de păstori de cele de agricultori — dar mai ales cu cea de-a doua — separarea meșteșugarilor de agricultori și păstori. Ea se răsfește în sclavagism și feudalism sub forma producției și schimbului dintre micii producători. Forma sa cea mai dezvoltată o constituie economia capitalistă, unde totul se vinde și se cumpără, inclusiv capacitatea omului de a munci.

Piața, reprezentând totalitatea actelor de schimb, de vânzare-cumpărare, apare odată cu schimbul. În condițiile proprietății private și, mai ales, în capitalism, ea constituie liantul dintre producători și are un caracter concurențial. Aici se manifestă contradicțiile economiei de mărfuri în plenitudinea lor. În condițiile economiei socialiste piața își pierde rolul de liant și caracterul concurențial.

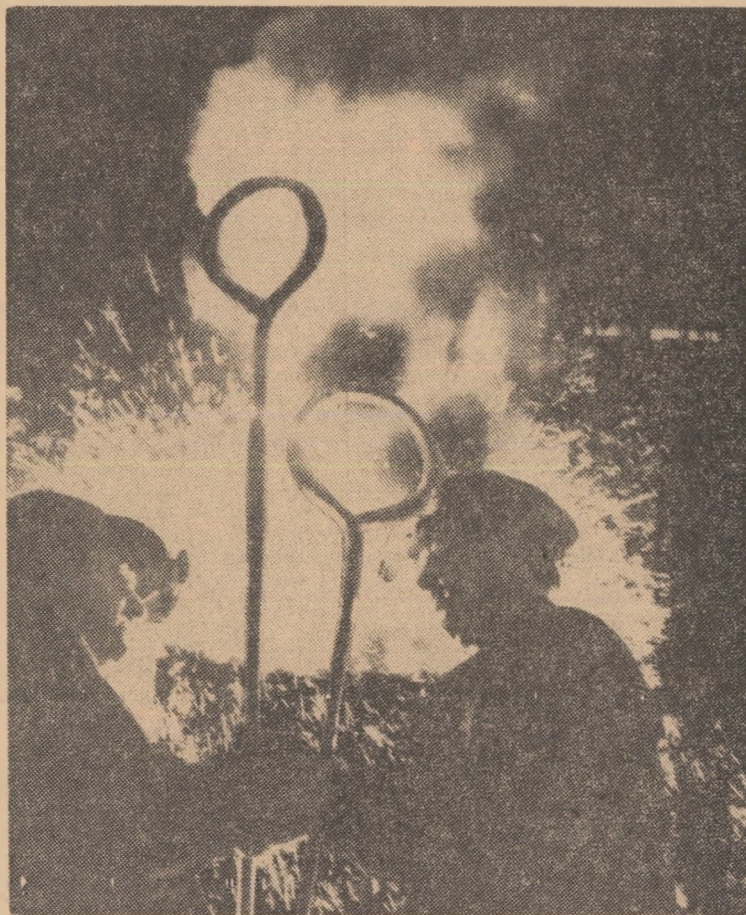
e) Economia naturală și economia de schimb realizează în forme diferite și specifice atât unitatea dintre producător și mijloace de producție, cât și separarea acestora. Astfel, în comuna primitivă producătorul era și proprietar al mijloacelor de producție și al procesului creat. Existența proprietății comune asupra unor mijloace de producție rudimentare a determinat repartiția egalitară a produselor pentru asigurarea mijloacelor vitale necesare fiecăruia din membrii societății. Sclavagismul și feudalismul presupun separarea producătorului de mijloacele de producție. Unirea acestora se face în sclavagism prin aceea că sclavul este considerat unealtă grăitoare și constituie obiectul proprietății private sclavagiste, ca și mijloacele de producție. În feudalism, dependența juridică a producătorului față de proprietarul mijloacelor de producție este completată cu o dependență economică. Țăranul iobag este dependent de feudal. El dispune de unelte simple de muncă însă nu le poate folosi decât în

sistemul dependenței juridice, deoarece el este vîndut și cumpărat odată cu moșia și nu altfel. Capitalismul se întemeiază pe separarea completă a producătorului de mijloacele de producție, lichidarea, în acest fel a oricărei dependențe juridice, sub lozincă libertate, dreptate, fraternitate. Acum unirea producătorului cu mijloacele de producție se face numai prin vânzarea-cumpărarea forței de muncă ca marfă pe piață. Aceasta constituie premisa fundamentală a apariției muncitorului, noțiune ce desemnează un om lipsit de mijloace de producție, și a muncii salariate ca sistem de exploatare a omului de către om.

Dispariția comunei primitive nu a însemnat și dispariția dublei calități de proprietar și producător. Economia de schimb a micului producător se întemeiază pe faptul că producătorul este și proprietar privat al mijloacelor de producție și al produsului creat. Această formă conține în sine posibilitatea transformării ei în economie capitalistă, întemeiată pe exploatarea muncii salariate.

Economia socialistă, întemeiată pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, creează o formă nouă, calitativ su-

perioară tuturor etapelor, de realizare a dublei calități de proprietar și producător, în care oamenii muncii devin interesați în utilizarea cât mai rațională a mijloacelor de producție date lor în folosință, fiind ferm convinși că de mărirea producției fiecărui colectiv de muncă depinde mărirea avuției naționale și bunăstarea tuturor. Se produc acum puternice transformări în conținutul muncii, în formele de manifestare ale acestora, în contradicțiile generate de însuși procesul muncii, și în concepția oamenilor despre muncă. Are loc ridicarea tot mai mult a conștiinței socialiste a oamenilor, concepută ca un tot ce reprezintă cunoașterea temeinică a ceea ce este valoros în domeniul culturii, științei și tehnicii contemporane, stăpînirea deplină a profesiei, cât și însușirea concepției filozofice despre lume și societate a partidului nostru — materialismul dialectic și istoric — formarea unei atitudini cetățenești înaintate, ceea ce constituie o premisă esențială a participării tot mai largi și active a oamenilor muncii la conducerea treburilor statului. Gradul și eficiența acestei participări sînt în raport direct nu numai cu lărgirea democrației socialiste, ci și cu nivelul de cunoștințe tehnice, științifice și social-politice ale membrilor societății.

Combinatul siderurgic din Reșița — oțelăria Siemens-Martin

Buletin de informare pentru științele sociale

Ultimul volum al „Buletinului de informare și documentare a cadrelor didactice”, editat de Inspectoratul școlar județean Constanța, în colaborare cu Casa corpului didactic, este dedicat în întregime științelor sociale. Profesorul Iliescu Marcel, secretar al Comitetului municipal al P.C.R. Constanța, vorbește la început despre „Sarcinile cadrelor didactice în lumina Conferinței Naționale a P.C.R.” din 19—21 iulie 1972. Autorul se oprește asupra rolului de conducător politic al organizațiilor de partid din instituțiile școlare, cit și asupra atribuțiilor ce revin nu numai școlii în sine, ci și familiei, organizațiilor de copii și tineret la realizarea în optime condiții a complexelor sarcini ale educației comuniste. Seria materialelor publicate în buletin continuă cu articolul sinteză al profesorului de filozofie Nicolae Dan, șeful secției Viața de partid a ziarului „Dobrogea nouă”, intitulat „Un imperativ categoric — perfecționarea predării științelor sociale în învățământ”. Profesoara Dae Dumitru, directoarea Liceului nr. 1 Medgidia, semnează un succint, dar foarte util material orientativ — „Aspecte metodice ale predării lecției de filozofie” — în care subliniază ideea că îmbogățirea metodicii predării filozofiei trebuie să aibă drept scop dezvoltarea gândirii independente a elevilor, a creativității lor, a modalităților de însușire a cunoștințelor în condițiile restructurării și reasezării în spirit modern a relației profesor-elev.

„Valoarea formativă a lecției de istorie” este subiectul de care se ocupă profesorul Popea Alexandru din Constanța, în care se arată că prin studiul istoriei, urmărind să dezvoltăm curiozitatea și interesul elevilor, precum și o poziție critică față de lucrările și izvoarele istorice pe care le consultă. Un profesor de istorie care se respectă pe sine, respectând totodată personalitatea elevilor săi, dezvoltă la aceștia deprinderi de muncă intelectuală capabile să ajute la dezvoltarea spirituală a elevilor.

Prof. Mănoiu Viorica, profesoară la Liceul din Hirșova, discută în articolul „Din experiența unui cabinet de științe sociale” despre plurifuncționalitatea și eficiența politico-educativă a acestui prețios auxiliar al muncii profesorilor de științe sociale, iar Constanța Călinescu, documenta-

rist la Institutul pedagogic din Constanța, precizează că fundamentarea științifică a activității cabinetului își găsește expresia în aparatul informativ-documentar, pe de o parte, și în munca de informare propriu-zisă, pe de altă parte. Volumul se încheie cu o bogată bibliografie selectivă grupată sub genericul „Elemente noi în predarea științelor sociale”.

Prof. VIRGIL MOCANU
Liceul nr. 2 Medgidia

Reviste progresiste românești interbelice

Ed. „Minerva”, 1972

Așa se numește lucrarea, deosebit de utilă, apărută de curind la editura „Minerva”, elaborată de un colectiv de cercetători de la Institutul de istorie și teorie literară „G. Călinescu”, sub îndrumarea criticului Marin Bucur. Am spus deosebit de utilă fiindcă sînt monografiate aici, într-un volum masiv de peste 450 de pagini, nu mai puțin de 24 dintre cele mai reprezentative publicații social-literar-culturale, conduse nemijlocit de Partidul Comunist Român, sau influențate de ideologia clasei muncitoare, apărute între cele două mari războaie mondiale. De la „Veac nou” și „Bluze albastre” din București, al căror suflet a fost Al. Sahia, pînă la „Manifest”, tipărită la Iași de un „bloc” de tineri entuziaști și generoși, în frunte cu poetul George Moroșanu, apoi de G. Ivascu; de la „Era nouă” a lui N.D. Cocea la „Albatros”, editată de Geo Dumitrescu împreună cu un grup de colegi din generația sa; de la „Șantier”, revistă scoasă de I. Pas, la „Reporter” — din 1937 (cînd conducerea acestui săptămînal, apărînd de fapt din 1933, este preluată de neobositul publicist și pamfletar care a fost N. D. Cocea); apoi „Stînga”, „Meridian”, „Cultura proletară”, „Spre stînga”, „Vremuri noi”, „Fapta”, „Frontul evenimentelor culturale și sociale” etc.

Meritul editurii nu poate fi subliniat destul, dacă ne gîndim că majoritatea revistelor în discuție au ajuns o raritate bibliografică, știind că poliția, cenzura burgheză a vremii, făceau tot ce le sta în putință pentru ca publicațiile de orientare democratică să se difuzeze cît mai puțin, adesea confiscînd și distrugînd stocuri întregi de exemplare gata tipărite. De aici, din această lucrare, cu un pronunțat caracter

bibliografic, cititorul de astăzi poate reconstitui profilul revistelor în cauză, fără a fi nevoit să le răsfoiască în marile biblioteci.

O trăsătură comună tuturor publicațiilor progresiste românești interbelice este atitudinea lor net antifascistă. Toate dezavauau dictatura regimului burghez și polițist, în fiecare dintre ele se manifesta evident simpatia pentru muncitori și țărani, pentru dezmoșteniții soartei. Se cerea chiar și se încerca realizarea unei literaturi care să exprime năzuințele celor mulți, în termeni vehemenți, de mare curaj pentru acei ani de cruntă prigoană antidemocratică: „Literatura trebuie să devină o literatură de partid. În opoziție cu moravurile burgheze, în opoziție cu presa burgheză, care are caracter de întreprindere afaceristă, lucrativă, în opoziție cu individualismul și carierismul literar burghez, cu «anarhismul boieresc» și goana după profit — proletariatul socialist trebuie să preconizeze principiul literaturii de partid, să dezvolte acest principiu și să-l aplice într-o formă cît mai deplină și mai unitară” — se cita, după Lenin, în articolul-program al „revistei de literatură proletară”, **Bluze albastre**.

În acei ani grei, de teroare neagră, publicațiile antifasciste au creat o stare de spirit favorabilă promovării noului și discreditării unui regim anacronic, condamnat de istorie. Nu mai puțin important este să arătăm că revistele îndrumate sau influențate de partid au atras în paginile lor elita intelectualității vremii, care își asuma, prin aceasta și răspunderile și idealurile luptătorilor pentru libertate, dreptate și adevăr. Semnează aici, printre alții — N.D. Cocea, Victor Ion Popa, Cezar Petrescu, Eugen Lovinescu, Victor Eftimiu, Gala Galaction, Ion Călugăru, Al. Sahia, Mihail Sebastian, Miron Constantinescu, Athanase Joja, M.R. Parashivescu, Ion Vineanu, Sadoveanu, Argezi, Virgil Teodorescu, Eugen Jebeleanu, Paul Păun. Un adevărat front comun împotriva reacțiunii în expansiune, realizat în jurul acestor publicații, de obicei de viață scurtă, din motive cunoscute, dar neînduplecate în lupta lor democratică.

Printre semnatarii micromonografiilor: Marin Bucur, Emil Manu, Roxana Sorescu, Stancu Ilin, Rodica Florea, Micăra Apolzan, Ileana Verzea și alții.

Profesorii de literatură vor găsi în volumul recent tipărit un sprijin prețios — cu deosebire la predarea capitolului publicații progresiste interbelice — dar și un îndrumar sinoptic privind tabloul general al mișcării de idei

(Continuare în pag. a VIII-a)

Structura actualului manual de filozofie și demersul propedeutic formativ

Predarea filozofiei și socialismului științific în ultima clasă de liceu ridică, cum s-a spus de atâtea ori, serioase probleme de ordin formativ, pentru că ea trebuie să-i ajute pe tineri „să-și dezvolte gândirea creatoare, independentă, capacitatea de a judeca cu capul propriu, de pe pozițiile forței noastre revoluționare, fenomenele noi care se produc în societate, schimbările profunde care au loc în viața țării noastre și în lumea întreagă”¹⁾.

Firește, pentru realizarea unei asemenea opțiuni preeminente, de pregnantă factură formativă se impune un concurs mai decis al tuturor factorilor angajați, de la manual la profesori și de aici, la metodele de lucru utilizate. Nu ne vom propune desigur o abordare exhaustivă a acestor probleme, ci ne vom limita la câteva reflecții asupra contingențelor actualului manual, determinate în special de modul de ordonare al conținutului, mod care anulează după părerea noastră multe din resorturile formative ale disciplinei.

De fapt, o succintă trecere în revistă a metamorfozelor suferite de conținutul său de-a lungul multelor sale reeditări ne arată că schematica succesiunii lecțiilor a rămas invariabilă, toate tentativele, de perfecționare fiind îndreptate de preferință asupra substanței sale, conținutului său informațional. Evident, nu se poate nega caracterul mai mobil, ba chiar — de ce nu — mai alterabil al unor probleme de conținut pe care le cuprinde manualul și care impune revizuirii succesive, dar nici nu ne putem mulțumi cu statutul de imunitate al unei structuri devenită între timp depășită, nefertilă pentru imperatiile învățământului nostru.

Așa, spre exemplu, de ce tre-

buie ca manualul să se deschidă cu o introducere a elevilor în domeniul istoriei filozofiei, pentru a se trece apoi la studierea tezelor de bază ale filozofiei marxiste și nu invers, modalitate mai suplă care ar facilita confruntarea elevilor cu unele sisteme de gândire, analiza acestora de pe pozițiile materialismului filozofic marxist? Consecințele actualului mod de ordonare a celor două capitole pe care le-am simțit cu toții, sint indezirabile atât pentru unitatea logică a manualului, cât și pentru incitarea capacității de reflecție a elevilor, dezvoltarea la aceștia a atitudinii filozofice. Elevul este practic transformat într-un factor pasiv de absorbție a unor idei, teze, dispartate între ele, fără nici o coerență logică, a unor sisteme de gândire cu care nu se poate confrunta și nu le poate înfrunța și cărora nu le înțelege precaritatea tocmai datorită faptului că nu dispune încă de o bază teoretică, de un instrument metodologic adecvat. Friabilitatea actualei programe constă deci în articulația ei interioară, ea evitând punerea elevilor în situația de a discerne de a analiza, cum se spune „pe viu” sensurile, unui discurs filozofic.

Or, pentru că filozofia marxistă, se știe, constituie instrumentul metodologic și gnoseologic indispensabil studierii altor forme de gândire, considerăm mai util ca acest capitol să-l preceadă pe cel de istorie a filozofiei. Mica inversare adusă ar avea, sperăm, consecințe extrem de importante în dezvoltarea la elevi a atitudi-

nii filozofice în mobilizarea capacității lor de raționare și reflecție, i-ar forma — acesta e cuvântul — pentru o activitate cognitiv-teoretică postliceală, când vor fi lipsiți de asistență și îndrumare profesorală. Inutil să mai adaug că tocmai acestea sint și opțiunile învățământului nostru formativ!

Modificările propuse ar putea să pară unora ca o afectare a raportului dialectic dintre logic și istoric. Ceea ce ne interesează pe noi este tocmai restabilirea unității acestor „două grupe de legi identice în esența lor”²⁾, cum spunea Engels, pentru că numai din studierea în paralel, din punerea față în față și din permanenta confruntare teoretică, marxismul își poate releva preeminența sa de cel mai autentic instrument metodologic și gnoseologic.

Fără îndoială, configurația viitoarelor manuale de filozofie va fi mult diferită față de cea pe care o cunoaștem astăzi. E posibil chiar ca problemele de istorie a filozofiei să se constituie în obiect de studiu distinct dar, repet, ordinea lor de studiu trebuie să fie inversă celei utilizate astăzi.

Prof. IONEL NECULA
Liceul de muzică și arte plastice,
Galați

¹⁾ Nicolae Ceaușescu — Cuvântarea la Consfătuirea cadrelor didactice care predau științele sociale în învățământul superior.

²⁾ Marx-Engels — Opere, vol. 20, Ed. politică, 1964, p. 563.

Lecție în cabinetul de științe sociale al Liceului din Olteni.

Existențialismul german

Izvoare istorice și teme. Apărut în Germania și Franța la sfârșitul deceniului al treilea al secolului nostru, în strânsă legătură cu „orientarea spre obiect” a idealismului contemporan, cu criza fundamentelor teoretico-metodologice ale filozofiei burghize, existențialismul s-a afirmat inițial prin unele lucrări ale lui M. Heidegger, K. Barth, G. Marcel. În deceniul al patrulea și-a elaborat operele fundamentale K. Jaspers și și-a desfășurat ideile Heidegger — ambii purtând o vină morală (după cum a recunoscut mai târziu Jaspers) pentru evoluția ideologică și politică a Germaniei spre fascism.

Războiul al doilea mondial, îndeosebi mișcarea de rezistență din Franța, determină înscrierea unei note protestatere în existențialism, care, prin J.P. Sartre și A. Camus, ajunge la o asociere între teza „contingenței” și aceea a „negativității”. Spre deosebire de existențialistii germani, a căror metafizică și etică pesimistă ducea la concluzii social-politice reacționare, unii reprezentanți ai existențialismului francez încearcă să unească etica individualistă și pesimistă cu ideea luptei împotriva condițiilor absurde, inumane ale ființării omului în perioada fascismului.

În urma amplei polemici în jurul structuralismului, desfășurată cu deosebită intensitate, mai ales între anii 1965—1970, influența și moda existențialistă au scăzut ca amploare, existențialismul integrându-se la dimensiunile lui reale în ansamblul curențelor filozofice nemarxiste contemporane. Cauzele principale ale acestei redimensionări de poziții sunt următoarele: 1) eșecul modelului metodologic existențialist — „hermeneutică” — în fața dezvoltării impetuoase a științelor; 2) creșterea influenței marxismului pe măsură ce noul stadiu al științei solicită acut o integrare în perspectiva dialectică, istorică; 3) creșterea influenței structuralismului, care opune o notă de perenitate relativismului și nihilismului existențialist; 4) insatisfacția pe care o reclamă echilibrarea relativă a spiritualității contemporane în fața unei filozofii care teoretizează permanența stărilor de dezechilibru și lipsa de perspectivă.

Pentru existențialiști nu existența în genere, ci existența umană este problema fundamentală a filozofiei. Precursorii unei asemenea atitudini au fost danezul S. Kierkegaard și francezul Maine de Biran, filozofi aparținând primei jumătăți a secolului trecut. Existențialistii nu consideră că „omul ar fi mai ușor de cunoscut decît corpurile, ci că el este mai urgent de cunoscut” (E. Mounier, **Introduction aux existențialismes**, Paris, Gallimard, 1962, p. 16). Împotriva raționalismului clasic, care a uitat că spiritul cunoscător este și un existent, existențialistii cer revenirea la individul concret, la ceea ce Kierkegaard numea „universul nemediatului”. Ca urmare, nu mai apare ca importantă problema adevărului, ci atitudinea celui care cunoaște, a subiectului, care este o „ființă finită” și „culpabilă”.

De aici decurg și principalele teme ale existențialismului. „Filozofia existențială” (denumire pe care o preferă existențialistii înșiși) se definește prin accentul pe care-l pune pe anumite teme: „contingența existenței umane” și starea pe care ea o simte față de lume; „existența umană” ca „aruncată” în lume, fără rațiune, fără scop, fără ca ceva să poată justifica prezența ei; înstrăinarea totală; angajarea într-o lume „absurdă”; neputința rațiunii; singurătatea; fragilitatea ființei umane; neantul (E. Mounier, Op. cit., p. 38—68). — Iată principalele teme existențialiste, pe care chiar romanul existențialist le exprimă cu destulă claritate.

Mai importantă decît aceste teme este însăși noțiunea de existență, care însă nu este inteligibilă fără referirea la corelatul ei: transcendența „Existența” apare ca o perpetuă „cădere”, este definită de Heidegger ca faptul de „a fi înainte de sine”, de Sartre ca „proiect”, de Jaspers ca tendință și depășire, de G. Marcel ca „refuz” sau „invocare”. În problema „transcendenței”, existențialistii se grupează mai categoric, căutînd să se delimiteze de „transcendența” în sensul religios: pentru Heidegger și Sartre — cei care reprezintă latura „ateu” — omul însuși este transcendență (el existînd, reali-

zează lumea fără intervenția divină); pentru Jaspers și G. Marcel (existențialismul religios) există un transcendent spre care omul tinde, în raport cu care se definește sensul său și al acțiunilor sale.

Existențialismul german continuă tematica idealismului romantic și pe cea a „filozofiei vieții” și fenomenologiei, fiind expresia cea mai adecvată a formei iraționaliste a idealismului contemporan. Activitatea existențialistilor germani se leagă de perioada crizelor economice de la sfârșitul deceniului al treilea al secolului nostru și de evoluția spre dictatură și fascism a Germaniei — perioadă ce marchează o adîncire a crizei generale a capitalismului în stadiul său monopolist. Situația spirituală a acestor timpuri se oglîndește în conștiința burgheză ca „depersonalizarea” și „înstrăinarea” omului — teme ce ocupă apoi locul principal în existențialism. Este de recunoscut însă și o anumită critică pe care existențialistii o fac rînduieților burghize, „de la dreapta” însă, de pe pozițiile antidemocratismului politic și ale individualismului etic.

Principalul reprezentant al existențialismului german este M. Heidegger (n. 1889), a cărui lucrare **Sein und Zeit** (1927) constituie punctul de plecare și temelia filozofiei existențialiste însăși. Heidegger a exercitat și exercită încă o influență considerabilă în gîndirea apuseană. Temele sale despre „inautenticitatea” existenței umane în lume reflectă și descriu cu multă pătrundere viciile societății capitaliste, precum și efectele subiective ale înstrăinării omului.

Punctul de plecare al lui Heidegger îl constituie antinomia „autentic-neautentic”, raportată la existența umană. Spre deosebire de idealismul tradițional raționalist, care încearcă să deducă existența din esență, existențialismul consideră că este timpul să opunem modalității abstracte și științifice a gîndirii trăirea „realului”, a „autenticului”. Căci „esența ființei umane constă în existența ei” (M. Heidegger, **Sein und Zeit**, Halle, Niemeyer, 1929, p. 42). Existența nu poate fi cunoscută; ea rămîne veșnic de neatins și irațională. Gîndirea științifică, care operează cu noțiuni, nu ar fi adevărată, deoarece nu dă posibilitatea „simțirii” existenței individului în „irepetabilitatea” lui. De aici decurge refuzul existențialist al aparatului logico-științific: „existența” nu are nici un conținut care să poată fi gîndit; despre ea nu putem enunța nimic, ci ea „se dezvăluie” în anumite stări, trăiri, „nivele existențiale”.

Definiția „existenței” se formulează în limitele unui subiectivism extrem: „acea ființă cu

ALEXANDRU BOBOC

(Continuare în pag. a IV-a)

(Urmare din pag. a III-a)

care, într-un fel sau altul, poate avea legătură existența și la care întotdeauna se raportează într-un anumit fel, o numim existență" (*Ibidem*, p. 12). „Existența — scrie Jaspers — este ceea ce niciodată nu devine obiect, inițial de la care eu încep să gândesc și să acționez, despre ea, eu dezvolt un asemenea mers al gândurilor, care nu cunoaște nimic; existența este ceea ce se raportează la sine însăși și în ea la transcendența ei" (*K. Jaspers, Philosophie*, Band I, Berlin, 1932, p. 15). Existența este un cuvânt „pentru desemnarea realității cu acel specific pe care ea îl are la Kierkegaard; orice realitate veritabilă există pentru mine tocmai datorită faptului că există eu însumi" (*K. Jaspers, Existenzphilosophie*, Berlin und Leipzig, 1938, p. 1).

Sensul (esența) „existenței” trebuie căutat în „existența umană”, în acel gen de existență,

„care este noi înșine” (*M. Heidegger, Sein und Zeit*, p. 41). Astfel „existența umană” devine fundament, punct de plecare pentru explicarea „existenței”. Înșurșirea ei fundamentală este de „a-fi-in-lume”; o asemenea existență nu poate fi cunoscută rațional, ci prin adîncirea în trăirea „structurilor existențiale”. Heidegger se afirmă ca iraționalist: „dacă deci forța rațiunii suferă un eșec în problema despre existență și neant, atunci, odată cu aceasta, se decide și soarta îndreptării logicii în limitele filozofiei” (*M. Heidegger, Was ist Metaphysik*, 5 Aufl, Frankfurt a.M., 1949, p. 36—37).

Iraționalismul este și mai vizibil în concepția existențialistă despre personalitate și viața socială. Omul, după existențialiști, ar fi o ființă antisocială, existența lui în lume fiind „neautentică”. În lucrările existențialiştilor se întîlnesc însă și teze

după care omul și societatea alcătuiesc un tot. „Omul — scrie Jaspers — este totdeauna și una și alta, individ și întreg. Individul există datorită împrejurărilor sale umane, iar umanitatea, datorită fiecăruia. Nu poate exista nici întregul, nici individul în sine” (*K. Jaspers, Philosophie und Welt*, München, 1958, p. 65).

Totuși, existențialiștii susțin primordialitatea subiectului față de obiect; sfera socială însăși acționează numai intrucit e o continuare a subiectului. Dar cum societatea acționează negativ asupra omului, socialul e privit ca „neadevărat”, ca necorespunzînd esenței omului (*Ibidem*, p. 125). Heidegger ajunge la concluzia caracterului neautentic al vieții sociale; constatînd înstrăinarea omului în societatea capitalistă, el formulează teza pesimistă a imposibilității ființei umane de a depăși această stare de antagonism permanent al omului cu lumea.

Convingerile se formează prin confruntarea cu realitatea

În raportul prezentat la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din iulie 1972, tovarășul Nicolae Ceaușescu scotea în evidență faptul că „una din carențele principale ale învățămîntului, îndeosebi cel de cultură generală, este că nu asigură tinerilor pregătirea corespunzătoare pentru a se integra rapid în producție”.

Firește, pentru realizarea acestui deziderat, se iau o serie de măsuri cu privire la conținutul planului de învățămînt, în cadrul căruia instruirea practică a elevilor va suporta un profund proces de structurizare.

Este greșită tendința unor discipline de învățămînt, a unor profesori care se cred, dacă nu absolviți, măcar nerăspunzători față de modul în care tinerii noștri elevi sînt pregătiți ca viitori muncitori pe un șantier sau într-o uzină. Facem această afirmație intrucit vedem problema educării elevilor prin muncă și pentru muncă într-o complexitate de la-turi, la realizarea cărora participă toate disciplinele de învățămînt, în modalități și la niveluri diferite.

În acest larg context de angajări, științele sociale, ne referim la economia politică, filozofie și socialism științific, pot avea o deosebită contribuție.

Pentru aceasta dispunem de

condiții eficiente de lucru, mai ales ca urmare a creării cabinetelor de științe sociale în școli. Folosind cu discernămint documentele factive pe care le deținem, legînd în mod logic și, ca atare, convingător, relațiile teoretice de fapte concrete, scoțînd în evidență nivelul tehnic la care sînt realizate aceste fapte în procesul muncii productive și făcînd incursiuni în perspectiva tehnici-tății muncii, putem să-i convingem pe elevi, în primul rînd, de adevărul că munca fizică nu mai este și ca atare nu trebuie să fie considerată ca o corvoadă istovitoare de puteri.

A-i pregăti pe elevi pentru angajarea la solicitările societății nu înseamnă deci numai a-i învăța tainele unei meserii, ci înseamnă a-i face să dorească să practice o meserie (este vorba de o meserie din sfera activității social-productive).

Și la aceasta, repetăm, pe lîngă instruirea tehnică-productivă la nivelul atelierelor școlare, participă toate celelalte discipline de învățămînt.

Cabinetul de științe sociale își aduce contribuția sa la formarea și la dezvoltarea unei culturi tehnice și economice, dar și la formarea unor convingeri de angajare socială. Acest lucru însă nu se realizează doar prin existența cabinetului de științe sociale, ci

prin modul în care el este folosit de profesori.

Față de cele relatate, se poate trage concluzia că profesorul de științe sociale, prin intermediul cabinetului, are posibilități largi de sporire a efectului educativ al lecțiilor ce le predă și că de măsura în care reușește să facă acest lucru depinde gradul de influențare a viitoarei opțiuni profesionale.

Mergînd pe această idee ne dăm seama că nici un alt obiect de învățămînt, prin problematica pe care o ridică, nu are asemenea posibilități ca economia politică și socialismul științific. Obiectele pe care le predăm noi dispun de elementul esențial în formarea a-numitor convingeri, și anume, de fapte care fac parte integrantă din experiența de viață a oamenilor. Pentru a forma la elevi un mod de a gândi, trebuie să pornim de la convingerea că aceasta se realizează printr-un anumit mod de lucru. Firește că, pentru a-i face pe elevi să înțeleagă valoarea personalității umane în relație cu participarea acesteia la realizarea celor necesare existenței umane, trebuie să avem în ve-

Prof. NICOLAE PROFEANU
Giurgiu

(Continuare în pag. a V-a)

(Urmare din pag. a IV-a)

dere necesitatea formării anumitor convingeri social-politice.

Iată de ce ne exprimăm convingerea că aspectul formativ, la care ne referim, nu se poate realiza doar prin simple enunțuri și nu se poate reduce nici la prezentări rigide de fapte. Nimic nu poate suplini explicațiile profesorului, ci, dimpotrivă, elemente de care aminteam îl obligă la explicații suplimentare. Ca om politic, profesorul de științe sociale

are o viziune de ansamblu asupra întregii activități din școală. Este deci firească o corelare a celor predate și văzute în cabinet cu cele realizate de elevi în cadrul atelierului școlă.

Pentru aceasta este necesar, socotim noi, ca profesorul de științe sociale să fie prezent în atelierul școlii, să se intereseze la maestrul instructor de operațiunile pe care le au elevii de îndeplinit, și, dacă este cazul, să facă și unele referiri în legătură cu modul de a-

samblare a acestor lucrări la rețeaua activității pe plan național.

Elevii ar fi puși în situația de a medita mai mult, de a înțelege mai profund ce loc ocupă fiecare cetățean în sfera activităților social-economice. Este știut că una din trăsăturile fundamentale ale moralei comuniste cu multă putere de convingere o constituie concordanța dintre vorbă și faptă. Convingerile nu se formează nici prin sfaturi, nici prin dispoziție, ci prin confruntări cu realitatea.

Cum am confeționat o hartă magnetică

Ca în toate școlile din țara noastră, unde preocupările pentru modernizarea învățământului reprezintă principala coordonată, am găsit de datoria mea ca profesor de istorie, să înființez un cabinet special pentru predarea istoriei la Liceul „Nicolae Iorga” din Vălenii de Munte.

Nu despre modul de organizare a cabinetului aș vrea să vorbesc, ci despre o inovație folosită în acest cabinet pe care toți vizitatorii au apreciat-o. Este vorba de o hartă magnetică.

La conceperea ei am pornit de la faptul că, pentru localizarea diferitelor evenimente istorice, a diferitelor acțiuni de luptă ale poporului pentru eliberarea națională și socială, modul obișnuit pînă acum, de a arăta cu linia sau bățul pe o hartă, care nu totdeauna e tematică, nu ajută la formarea unei memorii vizuale a copiilor.

Pe scurt, cum e concepută.

Pe o bucată de placaj sau alt material lemnos de dimensiunile 1,20 m x 1,80, se prinde cu cuișoare mici o tablă de fier negalvanizată. Peste această placă metalizată se așează harta de care avem nevoie, agățată de două cîrlige fixate deasupra plăcii. Important este că se poate înlocui harta, în funcție de necesități. Am confec-

ționat niște „bănișori” din tablă de mărimea unei monezi de 1 leu și săgeți de diferite forme și mărimi, pe care le-am vopsit cu roșu, altele cu albastru, altele cu alb, pentru a se deosebi de culorile obișnuite folosite la hărți. Am procurat niște bucăți de magneți de forme diferite, mai mici decît dimensiunile „banilor” și a săgeților. Cînd am de arătat pe hartă locul bătăliilor, al tratatelor de pace, al diferitelor evenimente istorice, așez un asemenea „ban” din tablă pe un magnet și le prind pe hartă la locul respectiv. Fiind fier în spatele hărții, magnetul rămîne fixat pe hartă și indică elevilor locul evenimentului. Pentru deplasări de trupe, sau de cete de țărani în timpul răscoalelor am folosit săgețile. Tot din fier, curbate sau drepte, mai înguste sau mai late, colorate — cum am explicat mai sus — se aplică săgețile peste magneți care indică direcția de deplasare. La săgeți se pot folosi culori diferite. De pildă, pentru expedițiile lui Napoleon, la clasele a VII-a și a XI-a, am indicat locul bătăliilor cu albastru, al tratatelor de pace cu alb, iar deplasările trupelor franceze cu albastru, pe cînd cele ale coaliției cu roșu.

La bătălia de la Vaslui din

1475, purtată de Ștefan cel Mare contra turcilor, am folosit dreptunghiuri din tablă colorată de asemenea așezate pe magneți pe care i-am modificat în timp ce eu explicam bătălia în funcție de tactica folosită de Ștefan.

Uneori am fixat pe hartă, cînd am vorbit despre cultura universală sau a patriei noastre, imagini de care aveam nevoie pentru exemplificare.

Extinzînd folosirea magnetilor, pe o ramă a tablei de scris am fixat o fișe de tablă pe care cu ajutorul magnetilor, așez și o planșă. E mai greu de procurat magneții. Eu i-am procurat cu ajutorul copiilor, de la dinamuri de bicicletă uzate (ar putea fi confeționați de I.M.D. și distribuiți în seturi de forme diferite: rotunzi, pătrați, dreptunghiulari și pe culori diferite). Principalul rămîne că se pot procura prin mijloace proprii. Harta în sine nu suportă mari cheltuieli. Ea poate fi folosită foarte bine și la geografie și nu neapărat în cabinet, ci în toate sălile de clasă.

Aș fi bucuros dacă prin intermediul revistei noastre alți colegi din țară ar prelua metoda și ar îmbunătăți-o chiar.

Prof. ION BOCIOACĂ
Vălenii de Munte, jud. Prahova

Pentru predarea istoriei, harta magnetică constituie un auxiliar prețios.

Opțiunile profesionale: profesor, inginer și... cam atît

În numărul 78 din 13 ianuarie a.e., revista noastră a publicat, sub semnătura prof. Elena și Dinu Moroianu, o anchetă sondaj cu privire la opțiunile profesionale ale elevilor.

Publicăm în continuare un sondaj efectuat de colaboratorul nostru, Septimiu Ghelcea, în mai multe localități din țară asupra unui număr impresionant de elevi în care se relevă alte aspecte cu implicații profunde sociale, între care cea mai importantă ni se pare corelarea sau racordarea opțiunilor profesionale ale tineretului nostru școlar cu necesitățile de cadre la niveluri de calificare diferite ale economiei naționale.

Acesta ar putea fi rezultatul unui sondaj de opinie privind profesia dorită, efectuat în șase licee teoretice din București, Brașov, Făgăraș și Lipova. Unui număr de 770 de elevi și eleve din anul III și IV secția reală (338 elevi și 98 eleve) și secția umană (77 elevi și 257 eleve) i s-a pus întrebarea: „Ce profesie ați dori să practicați în viitor?”. Înaintea noastră întrebarea a formulat-o adolescența, însăși, iar după noi o va impune stringent maturitatea. Răspunsul poate fi un optativ timid sau un imperativ lucid. Verbalizat sau nu, în concordanță sau nu cu posibilitățile individuale și sociale, fiecare elev trebuie să dea un răspuns la această întrebare. Și nu o singură dată. Reexaminarea în timp a aspirațiilor profesionale pregătește opțiunea finală, îi conferă discernământ și, prin aceasta, multiple șanse de împlinire.

Cu toate acestea, aflați în pragul alegerii unei profesii, 28 la sută din lotul de tineri investigați nu au putut indica profesia pe care ar dori să o practice în viitor. Se pare că elevii secției umane a liceelor teoretice au mai clar conturate profesia spre care se vor îndrepta. Au indicat profesia dorită 81,76 la sută dintre „umanisti” și doar 65,54 la sută dintre „realisti”. Cărui fapt i se poate datora această diferență? Sînt profesii care cer o pregătire umanistă mai puțin numeroasă și deci alegerea este mai ușor de făcut? Sînt fetele și ai hotărîte în alegerea profesiei decît băieții? (La secția umană numărul elevilor întrece de peste trei ori pe cel al elevilor). Fără a face o analiză amănunțită, se poate afirma că numărul profesiunilor „destinate” absolvenților secției umane este mai redus în comparație cu numărul profesiunilor care cer o pregătire „realistă”. Chiar și din sondaj, numărul profesiunilor indicate de elevii secției umane apare ca fiind mai mic decît numărul profesiunilor pentru care optează elevii secției reale. Diferența este însă nesemnificativă: 58 de profesii indicate la secția umană față de 59 la secția reală. Dar, 58 și, respectiv, 59 reprezintă numărul profesiunilor despre care elevii au auzit sau cunosc cîte ceva. Pînă la 15 000—20 000 de posturi de muncă, cît numără nomenclatoarele profesionale, restul de profesii sînt, din punctul de vedere al individului, inexistente. Opțiunea profesională are în vedere cîteva zeci de profesii, în timp ce în societățile moderne există cîteva mii de profesii.

Pentru elevii liceelor teoretice investigați se pare că unica modalitate de realizare profesională este condiționată de frecventarea învățămîntului superior. Din lotul de 770 de elevi numai 7,40 la sută vād și o altă modalitate de realizare, în afara continuării studiilor în învățămîntul superior. Cei de la secția reală par a fi mai... realisti: 8,10 la sută dintre ei consideră că învățămîntul tehnic postliceal le este mai adecvat decît învățămîntul superior, în timp ce colegii lor de la secția umană numai în proporție de 6,70 la sută vād posibilitatea calificării într-o profesie care să nu impună diploma universitară.

Părinții generației aflată azi în pragul opțiunii profesionale aveau de ales între profesii practice de părinții lor, de rudele sau de cunoscuții lor. Mobilitatea socială intergenerații în România de dinaintea Republicii, extrem de redusă, restrîngea posibilitățile de alegere a profesiunilor. Opțiunea profesională avea pregnant o dimensiune individuală: părinții reușeau sau nu să asigure descendenților condiții favorabile pentru a-i „moșteni” profesia profesională. România socialistă se caracterizează printr-o mobilitate

sociale ridicată. Între generații se produc mutații profesionale însemnate. Apar meserii noi, urmare a industrializării intensive, mentalitatea generațiilor este în continuă prefacere. Dorința generațiilor nu mai este aceea de a fi „moștenite”, ci de a fi „depășite”. Cazurile de preluare a profesiei părinților de către copii sînt excepții. În sondajul nostru, doar 7,65 la sută dintre elevi intenționau să practice aceeași profesie ca și părinții lor.

Pentru generația tînără de azi opțiunea profesională nu poate fi redusă numai la dimensiunea ei individuală. Dimensiunea socială prevalează: cabinetele de orientare școlară și profesională, publicarea și popularizarea monografiilor profesionale, educația prin și pentru muncă, intervenția organizației de tineret, presa de specialitate — toți acești factori acționează conjunct pentru ca opțiunea profesională să echilibreze aspirațiile individului cu necesitățile societății.

Cu toate acestea, sondajul de opinie la care ne referim a pus în evidență:

— un avantaj restrîns al profesiunilor la care aspiră elevii (predominant la secția umană, profesor și, la secția reală, inginer);

— o anumită lipsă de concordanță a acestor aspirații cu necesarul de cadre calificate;

— unele disfuncționalități în organizarea acțiunii de orientare școlară și profesională.

În proporție de 42,89 la sută, elevii secției umane doresc să devină profesori de diferite specialități. În ordinea frecvențelor cu care au fost indicate, aceste specialități se ordonează astfel: în primul rînd, limba română, apoi, istorie, franceză, engleză, geografie, sport, biologie, psihologie, muzică și desen. Între necesarul de cadre didactice, numărul studenților din anul I din Universitate și structura opțiunii profesionale a elevilor se pare că există un decalaj serios. Atrage atenția faptul că de trei ori mai mulți elevi doresc să devină profesori de limba română decît (de exemplu) de biologie. Și aceasta în situația în care nici în prezent nu există o lipsă de cadre didactice cu specialitatea limba română. Limbile străine sînt reprezentate doar prin franceză și engleză. Limbile rusă și germană — ca să nu ne oprim decît la cele care se predau în licee — nu apar deloc printre opțiunile celor care doresc să devină profesori de limbi străine, deși, în viitor necesarul de profe-

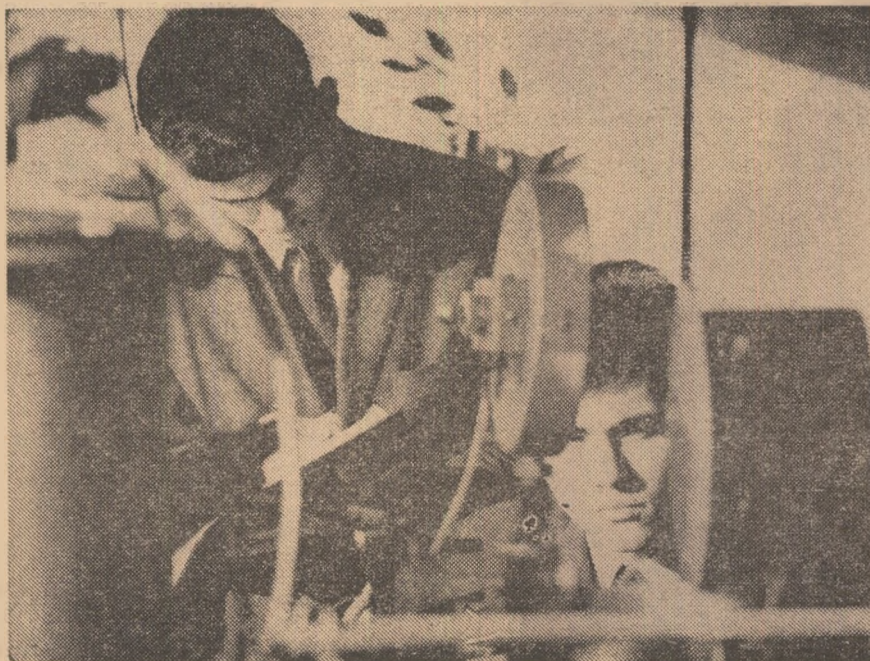
sori de limba germană (de exemplu) pare a fi mai mare decît de profesori de limba franceză.

Rămîne în discuție problema dacă procentajul (42,89 la sută) opțiunilor profesionale ale elevilor secției umane care vizează profesii didactice este adecvat nevoilor economiei naționale, dacă opțiunea pentru profesii ce impun studii superioare (medic, 13,22 la sută; jurist 5,13 la sută s.a.m.d.) este în concordanță cu aptitudinile individuale și cu posibilitățile sociale de pregătire și utilizare eficientă a cadrelor.

La secția reală, cel mai frecvent este indicată dorința elevilor de a deveni ingineri (36,36 la sută din totalul opțiunilor). În primul rînd, ingineri electroniști, apoi, în ordinea opțiunilor exprimate, constructori, silvici, electrotehnicieni, mecanici, aeronautică, hidroenergetică, petrol și gaze. Opțiunea pentru electronică exprimă deschiderea spre nou a tineretului generației, dar poate fi interpretată și ca o modă. Oricum, se pune întrebarea: în viitorul cîntin vom avea nevoie de ingineri electroniști de 20 de ori mai mulți decît de ingineri chimiști sau petroliști? Credem că această proporție nu concordă cu viitorul posibil. În afara profesiei de inginer, apar cu frecvențe mai ridicate în opțiunile elevilor secției reale următoarele profesii: profesor (19,72 la sută și economist (8,73 la sută). Ponderea relativ mare a opțiunilor pentru cariera didactică la elevii secției reale nu este dată de cei care doresc să devină profesori de matematică, fizică sau chimie — cum ne-am fi așteptat — ci de cei care, absolvind liceul și facultatea, doresc să fie profesori de sport (numărul acestora este dublu față de cel al elevilor care doresc să devină profesori de matematică). Frecvența sporită cu care apare profesia de economist este dublu față de cea al elevilor care doresc să devină profesori de matematică). Frecvența sporită cu care apare profesia de economist printre opțiunile elevilor este în concordanță cu dezvoltarea socială a țării, cu creșterea ponderii sectorului terțiar în cadrul economiei naționale, cu atenția acordată învățămîntului superior economic de către conducerea partidului nostru.

La Conferința Națională a P.C.R. (19—21 iulie 1972) tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, indica orientarea școlii cu precădere spre producție, spre asigurarea cu cadre a sectoarelor de activitate cerută de nevoile generale ale țării. În lumina acestei indicații, acțiunea de orientare profesională trebuie să urmărească o repartiție echilibrată a absolvenților de liceu atît spre instituțiile de învățămînt superior, cît și spre școlile postliceale, iar în cazul cînd nu sînt urmate aceste forme de învățămînt, absolvenții liceelor teoretice să se poată integra rapid într-o activitate practică, direct productivă.

SEPTIMIU GHELCEA

În laboratorul de mașini și automatizare al Liceului industrial de chimie din Ploiești

LA ZI

Recent s-a semnat înțelegerea directă de colaborare științifică între Institutul de Științe Pedagogice din R.S.România și Institutul Național de Pedagogie din R.P.Ungară pe anii 1973-1974.

Înțelegerea va contribui la intensificarea colaborării dintre specialiștii români și maghiari, precum și la dezvoltarea științelor pedagogice din cele două țări.

La Timișoara, sub egida Inspectoratului școlar județean, a Casei corpului didactic și Sindicatului învățămînt, a apărut culegerea de studii, note și referate intitulată „Buletin informativ”. Acest volum, cum se spune și în cuvîntul preliminar, înmănușează un număr însemnat de lucrări ale cadrelor didactice din învățămîntul de cultură generală, profesional și universitar, reflectînd o parte din preocupările slujitorilor școlii de pe meleagurile timișene. Bogatul sumar al volumului este compartimentat în secțiuni: Științe sociale; Studii-cercetări; Școala și viața; Activitatea educativă; Metodică. Informarea științifică și bibliografică. Prin materialul viu și documentat ce îl conține, „Buletinul informativ” va fi, fără îndoială, de un real folos celor peste 6000 de educatoare, învățători și profesori din județul Timiș, angrenați în amplul proces de modernizare a învățămîntului. (D.R.).

Inspectoratul școlar al județului Ialomița și-a propus ca, printr-o serie de acțiuni, să inițieze pe directorii de școli în munca de conducere. Cu acest scop, recent a avut loc o astfel de instruire a cărei tematică a fost „Rolul directorului în organizarea și creșterea eficienței procesului instructiv-educativ, în perfecționarea și modernizarea muncii școlare”.

Remarcăm varietatea problemelor tratate de susținătorii referatelor: „Creativitate, dinamism și eficiență în munca directorului” — prof. Titus Nițu, inspector școlar general; „Informarea conducerii școlii” — prof. Marin Zafiu, inspector școlar șef; „Raportul director-profesor, aspecte ale convergenței și divergenței de atitudine” — prof. Gh. Antonescu, directorul Casei corpului didactic; „Despre prioritate în munca de conducere a școlii” — prof. Cornel Picu, inspector școlar; „Probleme de buget și gospodărire a școlii” — Covalgiu Nicolae, contabil șef etc.

Cu ajutorul conducerii școlii și al unui colectiv de profesori de matematică și fizică, profesorul Petre Călugăru, de la Liceul „N. Titulescu” din Craiova a reușit să formeze un „nucleu” de viitori „informaticieni”. Secția creată și condusă de acest dascăl în cadrul Societății științifice „N. Titulescu” are un program special, un statut și o programă, din care am reținut cîteva teme: „Noțiuni fundamentale de informatică”, „Calculatorul și structura sa”, „Sistemul de programare a unui calculator”, „Noțiuni de logică matematică”, „Măsurarea cantității de informatică” etc. Profesorul Călugăru a cerut și a obținut concursul Universității și al Centrului de calculatoare de la uzinele „Electroputere” din localitate, unde se vor face aplicații practice. (Prof. Miltiade Ionescu).

Pentru a veni în sprijinul profesorilor care predau limba franceză, dar nu sînt de specialitate (fiind profesori de limba română sau cadre necalificate), Inspectoratul școlar al județului Bihor a organizat un curs de pregătire pe o perioadă de 5 zile (25-29 decembrie 1972). Cursurile au fost prodate de 12 metodiști ai Inspectoratului școlar, profesori cu o bună pregătire în domeniul specialității, cu experiență în activitatea de predare a acestei limbi moderne.

În cadrul cursului s-au dezbătut texte din manualul clasei a VIII-a integral (deoarece acest manual ridică probleme pentru cei ce predau), precum și cele mai dificile texte din manualul clasei a VII-a. S-au rezolvat, de asemenea, toate exercițiile lexicogramaticale, chestionarele, s-au explicat noțiunile gramaticale prevăzute în programa clasei a VIII-a. Au avut loc lecții demonstrative, proiecții de diafilme și diapozitive. (Inspector școlar Francisc Ritter).

Activități practice la casele pionierilor

La toate casele pionierilor funcționează cercuri cu caracter tehnico-aplicativ, pentru depistarea și stimularea unor talente din rândurile copiilor. Avem deja un detașament al micilor inovatori, mulți descoperiți cu prilejul concursurilor „Minitehnicus”, unii deținători de premii chiar la expoziții și întreceri internaționale.

Este edificator faptul că, de la 634 participanți la prima ediție a concursului „Minitehnicus”, prezenți cu 176 lucrări, s-a ajuns ca în 1972 să se înregistreze aproape 26 000 de participanți, cu peste 10 000 creații originale, majoritatea realizate în cercurile tehnice ale caselor pionierilor.

Rezultatele cu adevărat remarcabile ale membrilor unor cercuri de acest tip, în special din marile centre industriale ca București, Valea Prahovei, Reșița, Valea Jiului, Timișoara etc., îndemnarea și spiritul inventiv vădite în execuția unor aparate utile, cu reală valoare economică, au creat posibilitatea de a se putea trece chiar la execuția unor comenzi ferme de produse necesare economiei locale sau naționale (Cîmpeni, Sf. Gheorghe, Cîmpina, Ploiești, Arad, Suceava, Botoșani etc.). Deosebit de grăitoare în acest sens sînt rezultatele obținute de cercurile de tîmplărie artistică și sculptură ale Casei pionierilor din Cîmpina, care au valorificat cu frumoase rezultate numeroase seturi de mobilă, realizate într-o manieră deosebit de originală, demne de a fi omologate pentru producția de serie. Sînt case ale pionierilor care au încheiat chiar contracte, pe termen scurt, pentru realizarea unor produse solicitate de întreprinderi locale, sau și-au propus corelarea programelor de cercetare din cercurile tehnico-științifice cu planurile de invenții și inovații ale unor cabinete tehnice din fabrici și uzine (Piatra Neamț, Ploiești, Arad, Cîmpeni, Timișoara etc.). Ideal ar fi ca toate aceste centre metodice de activitate tehnico-științifică de masă în rândurile pionierilor, să țină o mai strînsă legătură cu uzinele și fabricile din raza orașului unde funcționează. Să nu uităm că mulți dintre actualii muncitori, ingineri și tehnicieni din aceste întreprinderi, părinți ai copiilor de azi, și-au format primele deprinderi de muncă, au gustat primele satisfacții ale realizărilor miinilor lor, în cercurile tehnico-aplicative de la casele pionierilor; mulți dintre ei revin în

mijlocul actualilor pionieri ca maștri-instructori sau profesori. Dezvoltînd și adîncind interesul pentru tehnică al copiilor, fără doar și poate că acești părinți, foști ei înșiși pionieri, vor fi primii care vor sprijini inițiativele de colaborare cu uzinele și fabricile.

Casele pionierilor sînt centre metodice, dar și centre de propagandă ale culturii tehnice de masă în rândurile pionierilor și școlărilor, organizînd (și nu doar pentru membrii cercurilor tehnico-științifice) forme variate de răspîndire a cunoștințelor în acest domeniu — de la scurte conferințe, însoțite de diafilme, de la planșe și schițe, la simpozioane și schimburi de experiență; de la vizionări colective ale emisiunilor de televiziune sau ale unor gale de filme științifice, la organizarea de expoziții cu propriile realizări, la antrenarea unui număr sporit de pionieri și școlari pentru concursurile care sînt organizate pe plan local și republican. În această direcție, o experiență frumoasă au acumulat Palatul pionierilor din București, casele pionierilor din Pitești, Iași, Piatra Neamț, Timișoara, Deva, Ploiești etc., unde numărul celor care frecventează cercurile tehnice crește de la an la an. Casa pionierilor din Pitești, de exemplu, a organizat, cu sprijinul Consiliului județean Argeș al Organizației pionierilor, simpozioane științifice și întîlniri ale pionierilor și maștrilor-instructori cu specialiști în construcția de mașini de la Uzinele de construcții auto, la care au participat, ca invitați, și conducătorii de cercuri din alte localități.

Pentru ca gîndirea tehnică să devină o deprindere și o necesitate pentru copii, la unele case ale pionierilor, legarea teoriei cu practica este judicios urmărită, dîndu-se atenție sporită nu doar cunoștințelor de strictă informare, ci și unor probleme mai dificile, ca elemente de calcul, întocmiri de schițe ale viitoarelor lucrări planificate spre execuție, cît și învățării citirii, proiectării și programării lor etc. La Casa pionierilor din Deva, de exemplu, funcționează un cerc de proiectare, arhitectură și sistematizare, spre care copiii s-au îndreptat cu mult entuziasm. Aici ei dobîndesc cunoștințe practice în domeniul organizării, proiectării, măsurării și ridicării la scară, ceea ce le dezvoltă imaginația creatoare, oferindu-le un cîmp larg de inițiativă. Membrii acestui cerc,

Aspect din activitatea radioamatorilor de la Casa pionierilor din Bistrița

în colaborare cu cei din celelalte cercuri tehnico-științifice, au realizat, de exemplu, proiectul de reparații și amenajări al Casei pionierilor din Deva, proiectele unor cămine culturale sătești, ale unor cabane, precum și ale majorității casuțelor din tabăra pionierească de la Costești. În același fel, pionierii din Arad și Sf. Gheorghe și-au construit cuptoare de ars obiecte de ceramică executate de colegii lor de la cercurile artistice; iar membrii cercului de radio de la casele pionierilor din Petroșani, Cîmpina, Oltenița au imaginat și realizat sisteme originale de comunicație interfonică cu toate cercurile casei, în timp ce pionierii din Hunedoara au dat cîteva șarje de metal din microfurnalul executat cu forțe proprii. Să nu uităm apoi de performanța Casei pionierilor din Galați, care semnează construcția unor ambarcațiuni pe perne de aer, precum și de ingeniozitatea copiilor de la Drobeta Turnu-Severin, unde s-a „omologat” o interesantă mașină pneumatică de spălat vase. Demnă de toată admirația este și realizarea pionierilor din Rîmnicu Vilcea, care au izbutit să realizeze o microhidrocentrală. Dar lucrurile nu s-au oprit aici. Ei au și luat în stăpînire acest obiectiv industrial, mîndră steluță în constelația sistemului energetic de pe Olt, și au pus-o în funcțiune, furnizînd curent electric în circuitul orașenesc.

Iată, deci, cum de la simpli executanți ai unor obiecte tehnice, copiii au devenit stăpîni ai unor mașini și agregate, cu responsabilități sociale. Educația pentru muncă se face tot mai mult și mai bine prin mun-

că. Nu e de mirare, deci, să aflăm că întreprinderi de prestigiu se adresează, ca de la egal la egal, caselor pionierilor pentru onorarea unor comenzi. Chiar case ale pionierilor cu mijloace modeste, ca acelea din Miercurea Ciuc sau Cîmpeni, au încheiat contracte cu unități economice și comerciale pentru realizarea unor obiecte cerute pe piață. Casa pionierilor din Miercurea Ciuc, de exemplu, a încheiat astfel de convenții cu întreprinderea „Oltul” și Cooperativa meșteșugărească „Arta populară” pentru realizarea unor obiecte croșetate din fire sintetice (bluze, baticuri, șepci, fulare) sau seturi întregi de cusături populare secuiești (garnituri de masă și de pat, pieptărașe, bluze și fote). La Cîmpeni, puii de moși s-au angajat, de asemenea, să execute diferite obiecte din lemn pentru învățămîntul preșcolar (jucării, material didactic) și pentru O.N.T. (diferite obiecte de artizanat, tulnice, tăvițe și cupe cu încrustații artistice etc.).

Desigur, exemplele eficacității și valorii economice a cercurilor tehnico-aplicative de la casele pionierilor sînt mult mai numeroase. Îmbucurător este însă faptul că acestea se apropie tot mai mult de producția în serie, de specificul economic al localităților unde funcționează, pregătînd în acest fel viitoarele cadre pentru industria socialistă în plin progres; ele sînt forma cea mai convingătoare de reorientare profesională a copiilor, de educare a lor în spiritul dragostei și respectului față de muncă.

IRIMIE STRĂUȚ

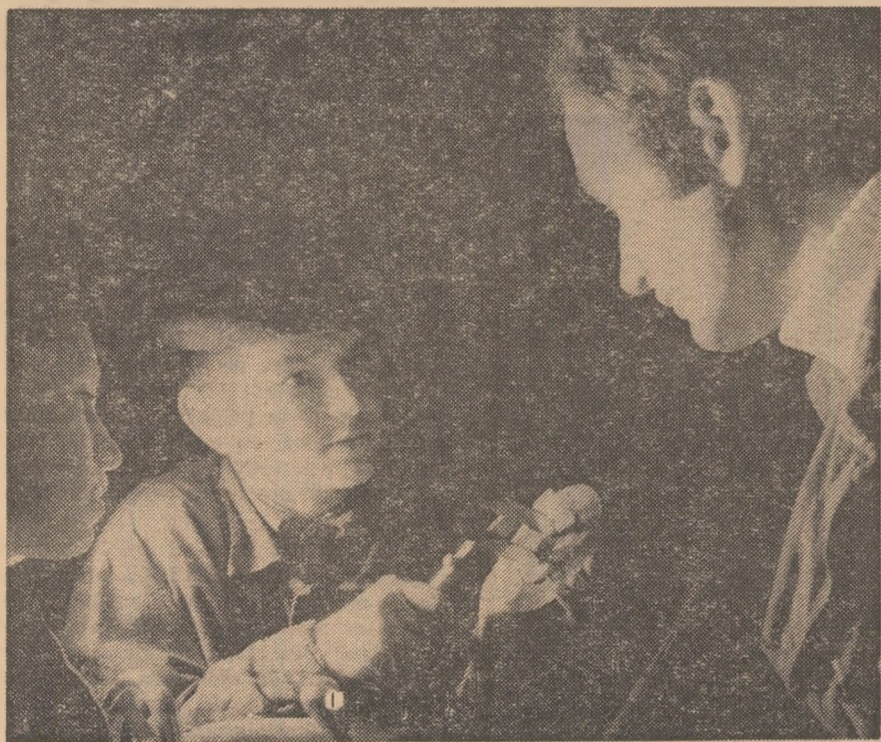
Cercurile tehnice din școală

Pasiunea pionierilor și școlărilor pentru o anumită activitate în cercul tehnic trebuie depistată și cultivată cu atenție de la vîrsta cea mai fragedă. În selecționarea membrilor cercului educatorul este pus uneori într-o situație aparent fără ieșire. El are în față un colectiv de elevi, dintre care unii cu rezultate bune și foarte bune la învățătură, iar alții cu rezultate modeste sau chiar mediocre și trebuie să rețină pentru activitatea din cerc doar pe cei dinții.

În atitudinea pe care o au față de elevii din ultima categorie, unii diriginți, învățători, părinți și chiar conducători de cercuri științifice săvîrșesc cele mai multe erori pedagogice. Nu o dată ne-a fost dat să auzim răspunsuri restrictive de acest fel venite din partea unui diriginț sau profesor: „Dacă nu ai nota 7 la fizică, să spunem, nu ai ce căuta la cercul de electrotehnică”. Pe de altă parte, părinții manifestă exigențele lor specifice: „Dacă nu învață, nu-l las”. Firește, rezultatele bune la învățătură sînt condiția esențială a primirii într-o activitate de cerc a unui elev. Dar acest criteriu obiectiv nu poate fi aplicat oriunde și oriunde, fără o analiză aten-

tă a cazului individual. De foarte multe ori, primirea în cercul pentru care elevul manifestă un interes deosebit are consecințe pozitive asupra performanțelor sale școlare, marcînd un salt calitativ la învățătură. Refuzul de a-l primi poate determina o stare de pasivitate și de demobilizare, de complex în rezultatele școlare obținute pînă atunci. Greșeli de acest ordin săvîrșesc și conducătorii de cercuri deși ei, cei dinții, ar trebui să-și dea seama de această optică îngustă, de absolutizarea unui criteriu obiectiv. Și într-un caz și în altul se eludează rostul fundamental al cercurilor tehnice de elevi, anume acela de a depista și cultiva vocațiile tehnice, de a familiariza elevul încă de pe băncile școlii generale cu noțiuni și procedee de tehnică modernă, pe care va putea foarte bine să le pună în aplicare mai tîrziu în cadrul activităților de instruire practico-productive, și, în final, de a le forma — și aceasta este poate cîștigul cel mai prețios — o gîndire tehnică.

VIRGIL GHÎTOAIA
maistru-instructor
Orșova, jud. Mehedinți

Lecție practică în atelierul de lăcătușărie al Grupului școlar construcții din București

Implicațiile educative ale mesajului literaturii române (II)

Căile de acces spre descifrarea mesajului operelor literare sînt infinite, după cum infinită este experiența umană care generează creația artistică. O primă cale importantă ce duce la descoperirea mesajului ar fi „decodarea” limbajului poetic, îndeosebi în domeniul poeziei lirice. Dacă în vorbirea obișnuită cuvintele își păstrează funcția de comunicare intelectuală noțională, într-o poezie cuvintele se constituie într-un „cod” al poetului, ce se impune a fi lămurit. Ce înseamnă **mamă** în poezia cu același titlu de G. Coșbuc și ce înseamnă în poezia **O, mamă** de M. Eminescu ori în **Mamă, Tară** de T. Arghezi. Ce înseamnă **Dor și jale** la Eminescu și ce înseamnă eceleși cuvinte la O. Goga, ce înseamnă **minune** la Eminescu și ce înseamnă **minune** la L. Blaga. Deosebirea dintre ele ține de deosebirile de ființă artistică ale poezilor înșiși. Distingerea acestor nuanțe în analizele literare duce, pe de o parte, la definirea mesajului operei literare, iar pe de altă parte la diferențierea între scriitori, la deslusirea personalității lor artistice, întrucît, așa cum afirma Remy de Gourmont, „A exista înseamnă a fi diferit” (Le Livre de masques, I, Prefață). Căci o poezie lirică își are „diferența ei specifică”, nerepetabilă, inalienabilă, ce se poate releva mai ales prin interpretarea limbajului poetic.

„Ceea ce nu e original nu suscită interes, iar ceea ce este original poartă mereu în sine defectele individualului”, aprecia Goethe în acest sens (Maxime și reflecții. Eseuri, Editura Univers, București,

1972, p. 124). Se impune o precizare. Nu orice limbaj poetic greu de „decodat”, „incifrat” dispune și de mari încărcături artistice. „Arta” profesorului în analizele literare constă tocmai în a ști să distingă între limbaje poetice, în a ști să evalueze între „ermetizarea” limbajului arghezian, spre exemplu, și aceea a limbajului poeziei suprarrealiste, în a ști să ajungă la „înțelesul” major al operei, la trăirea individuală a creatorului, prin descifrarea limbajelor artistice în poezia lirică, întrucît prin adîncirea limbajului unui poet, urmărești, de fapt, însăși forma simțirii lui în ceea ce are unic — natura individualizării acestui limbaj.

Ceea ce trebuie să se urmărească într-o analiză literară a unei poezii lirice, prin studierea limbajului poetic, este tocmai descoperirea, în fiecare expresie, a ceea ce adaugă poetul la semnificația strict intelectuală a cuvîntului, adică semnificația afectivă asociată cu cea dintîi. Este vorba de a distinge, deci între denotație și conotație, între sensul prim, noțional, și cel adăugat, afectiv, cu care poetul își dotează expresia, întrucît prin conotație se înțelege tocmai capacitatea unui cuvînt sau a unei fraze de a denumi simultan obiectul cît și unele atribute ale sale. (Solomon Marcus, Poetica matematică, București, 1970, p. 48-49). Luat din terminologia filozofică și introdus pentru prima dată în lingvistică de Leonard Bloomfield, termenul **conotație** (con + notație = notare asociativă), exprimă o „zonă stilistică” (Tudor Via-

nu), ce înconjoară nucleul semantic al cuvîntului. În analizele literare ale poeziilor lirice, extragerea și reliefaarea acestui adaos, acestui element „asociat” din conținutul semantic al cuvîntului ar fi una din sarcinile esențiale ale profesorului, punînd astfel în lumină semnificația individuală a expresiei, precum și ponderea ei în organizarea și exprimarea mesajului operei literare. Prin însușirile ei afective, cu un caracter difuz, conotația generează ambiguitatea, deci mesajul poetic.

Privită în această perspectivă, analiza poeziei lirice solicită, în primul rînd, o descifrare a conotației sau a conotațiilor valorificate și un procedeu de aplicare a lor, cu scopul final major de relevare a mesajului.

În școală, dezvoltarea capacității elevilor de a descifra limbajul poetic, de a descoperi mesaje literare se înfăptuiește ca un proces continuu, de la cele mai mici clase pînă la cele mai mari, lărgindu-se și adîncindu-se, treptat, cu fiecare operă analizată. Aceasta, în funcție de posibilitățile de înțelegere ale elevilor, printr-un dialog permanent între profesor și elevi, printr-o activizare a gândirii și sensibilității elevilor, printr-o problematizare a interpretării textului, prin creșterea neînteruptă a interesului și curiozității elevilor. De reținut, însă, că sistemul mesajelor se realizează în creațiile lirice nu numai prin limbajul poetic conotativ, figurat, ci și prin cel cu sens propriu, denotativ, căci poezii încarcă de afectivitate toate cuvintele utilizate în poezie, atribuindu-le un plus de expresivitate și individualitate față de situația cînd sînt lăsate în libertate, singure. Bunăoară, poezia **Mamă, Tară** de Tudor Arghezi, din fruntea manualului de limba română pentru clasa a VII-a, nu s-ar putea înțelege altfel decît printr-o atență și exigentă explicare a limbajului său poetic. Tudor Arghezi „incifrează” întreaga semnificație a poeziei

într-un „cod” lexical poetic, fără lămurirea căruia mesajul ei alt de bogat în resurse educative nu poate fi deslușit, și, ca atare, nu-și poate exercita influențele educative asupra conștiinței tineretului școlar. Nu numai expresiile figurate: **maică, neam blagoslovit, norocul, pepeni de zahăr roșu, mia de mărgăritare, dulce binecuvîntare, fir de vînt, un descînt, cîmpul pletele-și desface, vatră de izvoare, untul negru, untdelemnul etc. sau comparațiile: cît berbecii, cît dovlecii, eit cocoșu, ci întregul lexic poetic cu aparent sens propriu dezvoltă un lanț de semnificații, care, totalizate, întrupează gîndul pe care poetul îl transmite într-un „cod”. Odată descifrat limbajul poetic, elevii pot să înțeleagă deplin sentimentul adînc patriotic ce animă întreaga poezie, dragostea nemărginită a poetului față de acest „neam blagoslovit”, față de acest „pămînt” plin de „noroc”. Numai astfel se ajunge la reliefaarea „sufletului” poeziei, așa cum l-a insuflat autorul ei, în forma ei originală, nealterată de false interpretări individuale ale fiecărui receptor. Dezvoltarea capacității elevilor de a explica limbajul poetic în analizele literare în școală sau în studiul lor individual are un profund caracter formativ, ascuțindu-le spiritul critic, mărindu-le posibilitatea de înțelegere, de sesizare a sensurilor unei poezii, îmbogățindu-le și înfrumusețindu-le viața interioară, creîndu-le premisele unei exprimări corecte, frumoase, pline de substanță evocatoare — de ziderat permanent ce stăruie a fi încă insuficient realizat în învățămîntul nostru.**

Este necesar, în procesul complex al analizelor literare, să se demonstreze că poezia nu este limbă, ci este făcută din limbaj, după cum mobila nu este lemn, ci din lemn, că poezia este o construcție artistică, în interiorul căreia, în spatele cuvintelor ca atare, sîlășluiește un „suflet”, o ființă artistică, ale cărei năzuințe se împlinesc prin mișcarea cuvintelor. Tocmai acest „suflet”, care se vrea comunicat, trebuie căutat și relevat, așa cum l-a infuzat autorul, prin fiecare cuvînt.

Conf. univ. dr. AL. BOJIN

Un „caz dificil,” rezolvat

Ce se-nîmplă cu elevii noștri după ce părăsesc sălile de clasă, după ce forfota orașului mare ni-i scoate din perimetrul unghiului vizual? Elevul Doaneș (numele e fictiv, dar cazul autentic), dînt-a VIII-a „B” avea cam multe la activ. De la chiulul clasic, pînă la o tentativă de sinucidere, de toate. Privind acel chip de copil, cu ochii neverosimil de mari și catifelati, cu greu puteam crede că dincolo de fruntea netedă se află gînduri ascunse, uneori înfricoșătoare de negre. Și totuși, așa era. Iar eu nu cunoșteam aceste gînduri. Vizitele la familia Doaneș îmi ofereau imaginea unei case puse la punct, cu părinți harnici, îndeajuns de ocupați, dar muncind cu rîvnă pentru viața senină a copiilor. Abia într-un tîrziu descoperisem că imaginea idilică nu corespunde cu realitatea, că părinții nu știau mai nimic despre viața copilului lor, că atunci cînd aflaseră cîte ceva, treceau cu o condamnabilă ușurință peste gravitatea faptelor. Am aflat toate acestea, urmînd calea întoarsă a evenimentelor. Primul semn, care mi-a trezit interesul, a fost o cruce arsă pe antebrațul băiatului. O investigație de cîteva zile mi-a confirmat bănuiala că elevul Doaneș s-a înhăitac cu o „gașcă” dubioasă, petrecînd aproape tot timpul său liber în sinul ei, ascultînd fascinat „aventurile grozave” ale lui Lică, Porto, Moldo și ceilalți. Cîteva dintre purtătorii poreclelor de un gust îndoienic au cunoscut, nu o dată, rigoarea legii. Și atunci — ar putea întreba cineva — cum de-a fost posibil ca puștii de numai 15 ani să accepte compania lor? Explicația nu e simplă. A existat mai întîi dorința de aventură, caracteristică vîrstei, a intervenit — ca circumstanță negativă — necunoașterea noțiunii de aventură. Iar interpretarea eronată a fost facilitată de lipsa de supraveghere a părinților, de incompetența lor categorică față de o vîrstă dificilă. Această interdependentă a faptelor a dus la

crearea unui mit fals și nociv, cultivat lingă o cafea, un rom și în fumul multor țigări, toate creînd atmosfera insalubră a alunecării pe o pantă ce duce spre periferia societății.

Venind acasă de mai multe ori după miezul nopții (și nefiînd întebat de nimeni unde a fost, deoarece părintii grijulii i-au dat și o cheie...), elevul în cauză s-a deprins cu vagabondările infinite, cu poposiri pe la restaurante și cafenele, adoptînd formula de viață parazită a găștii. Aceasta i-a dat și diverse „misiuni”, cum ar fi, de pildă, demontarea căștilor de la telefoane publice, furtul unci lăzi cu bere, acostarea fetelor la serile de dans etc. La rîndul său, Doaneș își cinstea „prieteni”, după ce golise cu grijă portmoneul mamei. De două ori a fost adus acasă în totală stare de beție. Am întrebat — după depistarea cazului — părintii, de ce n-au sesizat școala. Mama și tatăl au ridicat din umeri: după o oarecare ezitare au menționat că ei au dat să bea băiatului, din cînd în cînd, acasă și nu înțelege de ce a fost nevoie să mai meargă și pe la circiumi.

Acum, la cîteva luni de la edificarea asupra cazului Doaneș, îmi pare că lupta crîncenă pe care am dus-o nu a fost zadarnică. În decursul lungilor convorbiri am dărimat — cred — mitul fals al găștii, separîndu-l pe băiat de prezumtivii prieteni. Am fost mult timp împreună, pretutîndeni, ca prieteni. Supravegherea de luni de zile s-a metamorfozat în discuții amicale. Demontînd gîndirea elevului Doaneș, l-am îndrăgît pe omul din el, pe omul care posedă un fond bun, nevalorificat acolo unde trebuia valorificat în primul rînd: în familie. De cîțva timp nu-mi mai este elev. S-a înscris la o școală profesională unde învață o meserie. Și sînt convins că tot acolo va învăța să fie, înainte de toate, om

Prof. AL. COVACI
Hunedoara

În sala de lectură pentru copii a Bibliotecii centrale de stat.

DIALOG CU CITITORII

PAVEL GALUPA, învățător, Școala generală nr. 4 din satul Putna, comuna Tulgheș, jud. Harghita:

Sînt învățător de 15 ani, dintre care în ultimii 10 ani am funcționat neîntrerupt la aceeași unitate școlară, o școală cu clasele I-IV cu două posturi sau, cum sîntem considerați de cei de la școala coordonatoare, o școală periferică. În ultimul timp, de vreo trei ani, mă preocupă deosebi predarea aritmeticii la clasa I, sau, mai bine-zis, încerc neconștient să-mi îmbunătățesc stilul de muncă în această perioadă deosebit de importantă a vieții școlare. Rezultatele pe care le-am obținut pînă în prezent sînt destul de bune, dar încă nu mă mulțumesc. Folosirea materialului didactic atractiv și variat este încorsetat de timp și, mai ales, de prezența celeilalte clase (clasa a III-a). Totuși, am căutat să folosesc cît mai mult din materialul didactic recomandat de lucrările de specialitate, dar, bineînțeles, instrumentul principal de lucru mi-a rămas străvechea socotitoare. În folosirea ei însă am observat la elevii mei tendința de a plimba bilele înainte și înapoi pe sîrma orizontală, plimbare însoțită fie de numărarea de 2 ori a aceleiași bile, fie de omiterea ei la numărare. Pentru cei ce nu lucrează zi de zi cu clasa I, acest lucru poate părea un fapt minor. Dar nu este. Am căutat remedii și cred că am reușit să-l găsesc confecționînd cu ajutorul elevilor din clasa a III-a, la o oră de lucru manual, o socotitoare pentru „prima zece” de un tip deosebit. Această socotitoare se compune dintr-un cadru de formă unui U, cu picioarele în jos, fixate vertical pe un suport de scîndură. Pe acest cadru de sîrmă, cele 10 bile sînt grupate diferit după culoare și anume 1, 2, 3, 4, fie folosînd bile de două culori, fie bile de 4 culori. Utilizînd-o la ore, elevii trec bilele din stînga în dreapta prin punctul cel mai înalt al curbării lui U răs-

turnat și apoi le lasă să cadă fără a le mai putea plimba înainte și înapoi pe sîrma orizontală. Am hotărît să vă scriu, deoarece am rugat cîțiva colegi în cadrul comisiei metodice să încerce să o folosească, dar nu au fost de acord să mă sprijine. Vă scriu cu speranța că se vor găsi învățători care dispun de condiții mai bune de a experimenta și de a trage concluzii, fie contra, fie pentru introducerea ei.

Decamdată, nu ne dăm seama de calitățile socotitoarei pe care ați creat-o. Firește, cei mai în măsură să se pronunțe sînt învățătorii. Dar, după cîte spuneți, colegii dv. n-au apreciat-o. Noi apreciem, pînă una alta, preocuparea de a crea ceva nou. Cît privește valoarea a ceea ce ați realizat, ea se va verifica în practica școlară și nu ne îndoiim că „noul” își va face drum.

Prof. IOSIF ELINDER, Liceul de cultură generală din Aleșd, jud. Bihor:

Este cunoscut rolul manualului în procesul de învățămînt. Problema manualelor adecvate și, în special, a celor de fizică, la care mă voi referi, cred că este încă, o problemă deschisă, deși sînt numeroase căutările și soluțiile propuse, dintre care aș cita, în sens pozitiv, manualul pentru anul II liceu, secția reală (dacă facem abstracție de multe greșeli de tipar). Voi face o propunere care mi-a fost inspirată de „Compendiul de fizică” editat în 1971. Cred că cele patru manuale, care se adresează elevilor corespunzător celor patru ani de liceu, redactate de tot atîtea colective de autori, ar putea fi înlocuite cu unul singur, cu caracter de compendiu. (...)

În ceea ce privește noutățile, acestea pot fi înglobate într-o anexă care ar fi editată periodic. Modernizarea învățămîntului fizicii cred că nu ar avea de suferit, mai ales că simpla schimbare a ordinii capitole-

lor din manual sau a colectivului său de autori, de la un an la altul, nu se poate numi modernizare. Dimpotrivă, introducerea unui singur manual, ar spori rolul profesorului în găsirea unor mijloace adecvate de modernizare, conforme cu personalitatea și originalitatea sa.

Avantajele manualului compendiu, ar fi multiple. În primul rînd, elevii ar avea la îndemînă, în toți cei patru ani, un manual unitar ca structură și concepție, la care ar putea apela oricînd, deci și în anul IV, cînd se pregătesc pentru bacalaureat sau admitere în școli superioare și au nevoie de cunoștințe învățate în anii precedenți. În al doilea rînd, nu s-ar mai ridica problema transmiterii sau netransmiterii manualelor și ar crește responsabilitatea elevilor în ceea ce privește păstrarea lor. În al treilea rînd, și nu și cel mai puțin important, costul elaborării manualelor pentru fizică (și poate că și pentru alte discipline de învățămînt) s-ar micșora simțitor, permițînd transferarea unor investiții în alte scopuri.

S-ar putea să ayeți dreptate. Argumentele stau în picioare. Dar pot exista și contraargumente. Și pe acestea nu le cunoaștem încă.

DUMITRU ION POPESCU, București:

Privitor la corespondența mea publicată în „Tribuna școlii” nr. 72 din 2 decembrie 1972, vă mulțumesc pentru aprecierea și munca depusă la redactarea și publicarea ei. Pentru mine a fost clară și plină de conținut. Știu că vă interesează însă comentariile ce au loc pe marginea publicațiilor și de aceea vă rog să nu-mi luați în nume de rău dacă vă spun că, discutîndu-se în mod neorganizat pe marginea corespondenței, s-ar putea spune că nu rezultă unde s-au făcut, la ce catedră și cine anume a finit lecțiile (înfor-

mările) de fizică, chimie etc. De aceea, cred, că era bine dacă în loc să amintii de numele meu, să fi fost „catedra de științe sociale a sectorului III”, adică afirmarea colectivă. V-aș ruga, dacă timpul vă permite, să trimiteți eventual o scrisoare de stimulare și celorlalte cadre care au asigurat conținutul muncii pe adresa profesoarei Maria Ionescu, Liceul „G. Coșbuc”, Calea Moșilor, sectorul III...

După cum vedeți, am răspuns rugămînții dv. pe această cale.

IOAN OCOLIȘAN, Liceul nr. 4, din Timișoara:

Aș vrea să-mi exprim cîteva dorințe pentru anul 1973. Aș dori, de exemplu, ca în anul 1973, la sfîrșitul examenului de bacalaureat cele două clase de absolvenți de liceu pe care le-am absolvit să se prezinte la nivelul celor mai înalte exigențe. Aș dori ca fiecare din elevii pe care-i conduc spre terminarea liceului să devină oameni de nădejde, exemple de cinste și corectitudine; exemple de omenie, înflăcărați apărători ai cuceririlor revoluționare ale minunatului și în cercatului nostru popor. Și aș mai dori ca, la terminarea anului școlar, ați eu, cît și toate cadrele didactice din țară să primească într-un plic sau într-o altă formă următoarele: 1. Planul de învățămînt pe anul școlar viitor. 2. Catedra viitoare cu indicarea claselor la care va preda. 3. Programele școlare valabile pentru anul școlar viitor (cît mai judicios concepute). 4. Manualele, cît mai sintactice, atrăgătoare sub aspect grafic, corelate cu programele, conforme cu cerințele moderne. 5. Lista cu materialul didactic pe care ni-l vor oferi cei care îl produc.

Vă dorim cu căldură îndeplinirea acestor dorințe, precum și a celorlalte înșirate mai spre sfîrșitul listei pe care spațiul nu ne-a îngăduit să le mai cităm.

Pe teme pedagogice

Prof. Vasile L., județul Cluj, ne împărtășește părerea că nu vede rostul încheierii proceselor-verbale de către comisiile de bacalaureat, cu ocazia deschiderii plicurilor cu subiectele unice date de Ministerul Educației și Învățămîntului.

Nici eu nu le văd rostul. De altfel, întocmirea lor nu este prevăzută în nici un regulament sau instrucțiune date de minister. Cred că s-a ajuns la această practică în cadrul comisiilor de bacalaureat, al concursurilor ce se organizează pentru titularizarea pe posturi și catedre, al examenelor pentru definitivarea în învățămînt și cu alte ocazii, prin sistemul de predare a acestor plicuri, care impune o grijă și răspundere mărită, cu care ocazie se dresează procese-verbale, în care se menționează cine, cui le predă, numărul lor, precum și faptul că plicurile îndeplinesc toate condițiile pentru asigurarea secretului subiectelor. Aplicînd mecanic această formă de predare și la nivelul școlilor, s-a ajuns ca și comisiile, în plenum lor, să întocmească procese-verbale cu ocazia deschiderii fiecărui plic în parte. Cîtă muncă efectuată fără rost! Oameni imobilizați, materiale și timp consumat fără justificare. Asigurarea secretului subiectelor, scopul ce-l urmărim în toată această acțiune, se poate obține pe căi mult mai simple și eficiente, cu un efort minim și randament maxim.

Una din căi ar fi și aceea prin care predarea subiectelor s-ar face de către minister și inspectorate pe bază de borderouri, printr-o simplă semnătură, cu toată vigilența necesară. Directorul liceului sau președintele comisiei care primește plicurile cu subiectele și răspunde de păstrarea și asigurarea secretului lor, deschide fiecare plic în ziua și

CONSULTAȚII

la ora menționată pe el, după ce toată comisia s-a convins că e intact.

În situația în care plicul ar fi deschis, sau ar prezenta urme care pun sub semnul întrebării secretul subiectului, e cazul să se încheie proces-verbal de constatare, să se informeze organele superioare de învățămînt și, dacă e cazul, organele de cercetare penală.

Prof. pensionar Tudoran Drăghici, Murfalvar, jud. Constanța, ne solicită lămuriri asupra salariului la care ar avea dreptul dacă ar mai lucra ca învățător la clasele I-IV, avînd în vedere că înaintea Reformei învățămîntului din anul 1948 obținuse toate gradele ca învățător, iar după această dată a absolvit cursurile universitare și a fost salarizat ca profesor definitiv cu gradă de merit.

Potrivit celor relatate de dumneavoastră și legislației școlare, în cazul în care veți preda la clasele I-IV, vă bucurați de drepturile de salarizare acordate institutorilor cu diplomă universitară, cu recunoașterea gradului I obținut ca învățător înaintea Reformei învățămîntului. Gradația de merit obținută ca profesor pentru rezultate deosebite în activitatea de învățămînt vă dă dreptul la un salariu tarifar de încadrare majorat cu două clase de salarizare. În această situație, salariul dumneavoastră tarifar este de lei 2 800 (Legea nr. 6/1969 și H.C.M. nr. 2841/1968 anexa 4).

Prof. IOAN BADIU

Pe teme de statut

Tudor Crateiu, Școala generală Izvoarele, județul Teleorman. Cîțiți răspunsul dat în această rubrică, din nr. 36 al revistei noastre. Numărul de zile acordat pentru anul școlar 1971-1972 este legal.

Alexandru Ferenci din Satu Mare. În nr. 33 al revistei la rubrica „Răspundem cititorilor” găsiți răspunsul care vă interesează.

Dumitru D. Teodoru din Brăila. Vă recomandăm să citiți răspunsul dat la această rubrică din nr. 32 al revistei.

Sanda Zamfirescu, comuna Topliceni, județul Buzău. Răspunsul care vă interesează îl găsiți în nr. 34 al revistei. Pentru lămuriri suplimentare adresați-vă Inspectoratului școlar al județului Buzău.

Maieș Maria, maistru-instructor, Casa de copii nr. 2, Botoșani. Salarizarea personalului didactic din învățămînt — inclusiv a maistrilor-instructori — ca și acordarea definitivării în învățămînt, se pot face numai cu respectarea strictă a dispozițiilor legale care reglementează problema respectivă. Cei care nu se încadrează în aceste dispoziții — cum este și cazul dv. — nu pot beneficia de reglementările respective, indiferent dacă situația creată este din vina lor sau nu.

Motoc Vasile, prof. suplinitor, ora-

șul Bistrița, jud. Bistrița-Năsăud: Absolvenții cu diplomă ai Institutului pedagogic de 3 ani se pot titulariza în învățămînt, la școlile generale. Dacă nu găsiți post vacant în oraș, vă puteți titulariza și la o școală generală într-o comună din județ.

În ceea ce privește posibilitatea ca absolvenții facultății de desen de la institutele pedagogice să continue studiile superioare la un institut de arte plastice, problema este în studiu.

Maria Leoveanu, profesoară, Școala generală Terpezița, jud. Dolj: Suplinitorii numiți la un număr de ore răzlețe care nu formează o normă întreagă — și care nu mai au altă funcție de bază sau care nu sînt pensionari pentru limită de vîrstă — sînt considerați angajați la o normă incompletă și retribuiți prin salariu tarifar proporțional cu partea de normă repartizată. Ei nu sînt retribuiți prin plata cu ora.

Prin aceasta, au dreptul să primească cota parte de salariu tarifar și în perioadele în care nu este activitate de predare la clasă (vacanțele școlare de iarnă și primăvară), precum și concediul de odihnă calculat ca durată la numărul de luni lucrate. Indemnizația pentru concediul de odihnă li se calculează în proporție de cota parte de salariu primită pentru toată durata concediului la care au dreptul.

Emilia Mocanu, profesoară, Școala generală Dăscălești, jud. Buzău: Instrucțiunile ministerului în vederea efectuării transferărilor pentru anul școlar 1973/1974 se vor trimite inspectoratelor școlare în timp util, adică pînă la 1 martie a.c. Ele nu se pot transmite, individual, cadrelor didactice.

TH. LEONESCU

Contribuții la educația muzicală a școlărilor mici

Volumul „Educația muzicală a școlărilor mici” (cl. I—IV) cuprinde comunicările, referatele și dezbaterile care au avut loc în cadrul celui de al doilea simpozion organizat la Cluj sub auspiciile Conservatorului „Gh. Dima”.

Sînt comunicări care se referă la conținutul (programă și manuale), principiile și metodele, repertoriul, etapele de prenotăție și notație muzicală, apoi studii asupra fenomenelor culturii vocale a școlărilor mici, precum și a utilizării unor mijloace auxiliare (instrumentar muzical); o altă categorie însumează lucrările care se referă la aspecte ale modernizării procesului educației muzicale, pe de o parte, și la cercetările de ordin psihologic infantil întreprinse sau la sisteme de predare a scrierii muzicale, pe de altă parte, și, în sfîrșit, o ultimă categorie — preocupările de ordin interdisciplinar, prin care se reliefează aportul muzicii la realizarea sarcinilor de ansamblu ale învățămîntului elementar.

„Probleme ale educației muzicale a elevilor clasei I”, semnat de prof. Ana Popa și prof. Saalah Martha, dezvoltă ideea acordării unui spațiu larg, în predare, jocului muzical, jocului cu cîntec, cîntecului cu mișcare și dialogului. Sînt sugerate chiar propuneri concrete legate de îmbunătățirea sistemului de predare a primelor elemente ale notației muzicale, de asemenea, acomodarea elevilor cu un repertoriu util, specific. În continuare, studiul „Aspecte ale educației muzicale la elevii clasei a II-a” al conf. univ. Aurel Ivășcanu fixează câteva repere de predare a sistemelor ritmice, precum a unor noțiuni de modalism. „Unele aspecte privind conținutul educației muzicale la elevii clasei a III-a” de profesor Aurelia Covacs anunță intrarea elevilor într-o nouă etapă în învățarea muzicii, legată de notația muzicală. Semnalăm aici un experiment interesant, notat de autoare, care dezvoltă anumite calități ale unui procedeu de investigare a memoriei muzicale. Prof. Elena Constantin, în referatul „Aspecte ale predării muzicii la clasa a IV-a”, propune ancorarea materialului muzical, aflat la îndemîna învățătorilor, mai expres, în lumea modalismului și a problemelor ritmice. Autoarea ne comunică chiar rezultatele unui interesant experiment, realizat, în acest sens, cu elevii de la Liceul nr. 10 din Cluj. Am sesizat și ne declarăm de acord cu ideea că învățătorii să se specializeze, pe baza aptitudinilor, în predarea muzicii, educației fizice și desenului, de o asemenea

manieră, încît să fie posibilă predarea, de către aceeași persoană, la clasele paralele ale unei școli (de fapt, ideea nu este nouă!). Prof. emerită Ana Motora Ionescu, apreciată specialistă în problemele educației muzicale la școlării mici, și-a adus contribuția, în cadrul simpozionului, cu comunicarea „Principiile călăuzitoare ale elaborării manualului de muzică pentru clasele III—IV ale școlii generale”. Elementele de bază sînt notate pe principiul dezvoltării senzoriale, al dezvoltării intelectuale și al dezvoltării sentimentelor patriotice.

Ca un complement al studiilor de pînă aici, referatul „Necesitatea unui preabecedar muzical”, semnat de prof. Olga Suceava, încearcă să rezolve una din lipsurile cele mai acute ale învățămîntului nostru de specialitate și de cultură generală: atenția acordată educației preșcolărilor. Sînt inserate câteva preliminare de concepție, utile unui preabecedar muzical.

În studiul „Mijloace audio-vizuale moderne în educația muzicală a copiilor de vîrstă școlară mică”, aparținînd lect. univ. Ligia Toma Zoița, găsim câteva interesante indicații la lărgirea spectrului de conținut și de utilitate a acestui domeniu, pe linia argumentării experienței practice, comunicarea „Formarea deprinderilor vocale la elevii din clasele I—IV”, semnată de lect. univ. Susana Coman Bosica, pornește de la ideea că „muzica instrumentală sau vocală audiată, fără a fi practică, dezvoltă numai parțial muzicalitatea copilului. Cîntul practicat dezvoltă și cultivă simultan auzul muzical, intonarea justă, simțul ritmic, melodic și armonic, memoria muzicală și verbală, emisiunea vocală în ansamblul ei, dicțiunea, sensibilitatea și interpretarea artistică”. Foarte utilă, comunicarea „Educația vocală de ansamblu la copii”, de prof. Silvia Capătă și prof. Simion Capătă, urmărește elucidarea criteriilor de selecție a vocilor; de asemenea, studiul vocalizelor ca experiment de educare muzical-foabetică. O problemă ce capătă importanță crescîndă este aceea a educației muzicale la școlării mici cu ajutorul instrumentelor.

Prin apariția acestei serii de lucrări considerăm că literatura pedagogică școlară se îmbogățește cu o antologie valoroasă, utilă, care credem că nu va întîrzia să-și arate rezultatele concrete, aplicate în procesul de învățămînt.

ANTON DOGARU

„Limbă și literatură” pentru elevi

Salutăm inițiativa Societății de Științe Filologice de a oferi elevilor un supliment al publicației sale, „Limbă și literatură”. Inițiativa ni s-a părut cu atît mai valoroasă, cu cît zecile de mii de liceeni din țara noastră sînt lipsiți de o revistă centrală, așa cum au pionierii sau studenții, iar cele două pagini lunare ale „Preludiului” și ale „Amfiteatrului” se dovedesc tot mai neîncăpătoare.

Succesul de care s-a bucurat primul număr al suplimentului în rîndul cititorilor, ca și comentariile favorabile apărute în presă au îndreptățit întocmirea celui de al doilea.

Semnează nume binecunoscute de profesori din învățămîntul superior și de cultură generală, care oferă elevilor prețioase informații privind istoria literară, tehnica stilului literar („Școli, curente, orientări literare” de D. Micu, „Tradiție și inovație în limbajul artistic” de G. Bulgăr), caiete de sinteză (C. Negruzi, L. Blaga, I. L. Caragiale), prezintă rezolvări ale temelor pentru concursurile de admitere la limba și literatură română în licee și facultăți (lectori universitari G. Beldescu și Ion Diaconescu), formulează concluzii asupra concursului revistelor școlare (Aug. Z.N. Pop). Alături de aceștia colaborează scriitori, Virgil

Teodorescu, vicepreședintele Uniunii scriitorilor, răspunde unor întrebări de actualitate. Elevi talentați din toată țara susțin rubricile „Șantier de creație”, „Tiner speranțe”, „Traduceri”, „Știri din țară”, „Reviste școlare” și pagina umoristică.

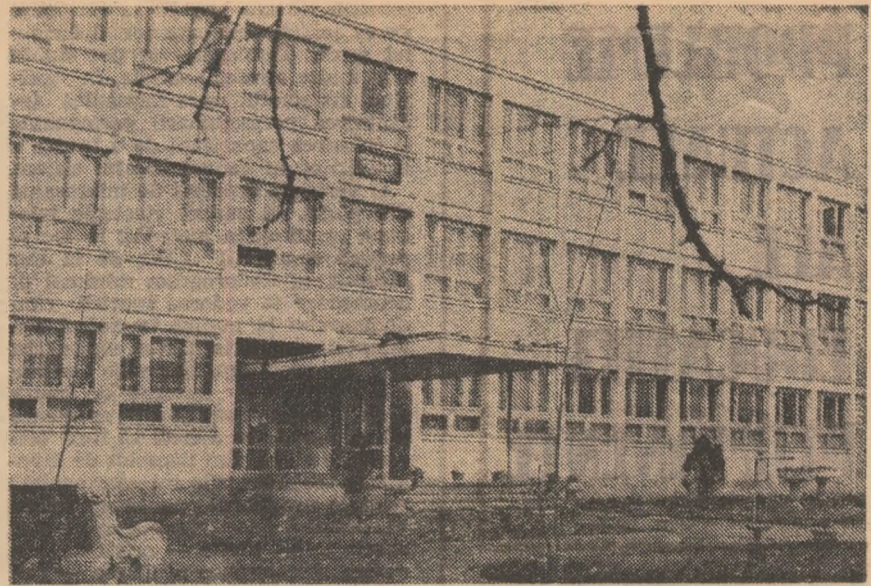
R. ȘIPOT

Pe marginea unor critici

(Urmare din pag. a 2-a)

aria triumfului ceea ce ne scutește să considerăm la paralelogram două cazuri de figură. Pentru că mă așteptam ca mulți profesori să fie surprinși de această schimbare, am introdus exercițiul 62 pentru a atrage atenția asupra faptului că demonstrația uzuală nu este completă. Nu este vorba de un exercițiu oarecare, ci de un exercițiu cu tîlc. El trebuie să rămînă.

Remarcabilă este argumentația autorilor. Pe de o parte, ei susțin că prima demonstrație este corectă, iar pe de altă parte citează o carte de metodică în care se arată că

Liceul nr. 3 din Drobeta-Turnu Severin.

TVS integrată

Oțelul

Conținutul emisiunii, precum și tehnologia pe care o propunem pentru această telelecție sînt adecvate realizării următoarelor două obiective comportamentale:

— Elevul să poată face corelația dintre principalele operații ce intervin în procesul de elaborare a oțelului și procesele fizico-chimice specifice fiecăruia, demonstrînd această capacitate prin execuția unei scheme.

— Să poată numi și preciza conținutul fazelor principale de prelucrare a oțelului în corelație cu agregatele industriale corespunzătoare, de la exploatarea minereului pînă la obținerea de produși finiti și semi-finiți.

Înainte de începerea telelecției, profesorul se va informa asupra conținutului ei și va consulta îndrumările metodice publicate, alcătuiindu-și un model propriu de tehnologie didactică adoptat particularităților colectivului pe care îl conduce. Ajutat de elevi în activitatea de pregătire a laboratorului, va distribui la mese modele de exerciții (exemple au fost publicate de noi în buletinul Radio-telescoală nr. 16/1972) pe care, în prealabil, le-a multiplicat prin mijloace locale.

Mijloacele de învățămînt utilizate în cadrul acestei telelecții vor fi: sistemul periodic al elementelor; diapozitive și planșe cu instalații de preparare a oțelului; unu, două tele-receptoare; modele de exerciții.

În etapa de la începerea telelecției pînă la începerea emisiunii de TVS (10-15 minute), profesorul, apelînd la cunoștințele din lecțiile precedente, va cere elevilor să alcătuiască și să precizeze, pe schema unui furnal, principalele elemente de structură care îl compun, funcțiile specifice fiecăruia, evoluția curentului ascendent de gaze și procesele fizico-chimice prin care trece materialul solid în furnal.

În funcție de particularitățile clasei, va putea repartiza sarcini diferite la mai multe grupe de elevi, sau va lucra frontal cu clasa.

După terminarea activității individuale, va dirija obținerea conexiunii inverse tot cu ajutorul elevilor,

folosind modelul mut din lecția precedentă sau alte materiale (diapozitive, planșe etc.).

Tot în cadrul acestei etape a lecției, profesorul va cere elevilor să precizeze care sînt produșii furnalului, precum și căile de valorificare a acestora, avînd grijă să fie subliniat rolul fontei ca materie primă pentru obținerea oțelului.

Se recomandă stimularea discuțiilor și evitarea unei alte expunerii de la catedră.

Etapa de recepție a mesajului TVS. În timpul emisiunii, profesorul va urmări fără a interveni cu explicații (care s-ar putea suprapune comentariului și ar distra atenția elevilor), fiind atent totodată și la reacțiile clasei, pentru a surprinde eventualele momente dificile. În cazul cînd intenționează ca elevii să ia unele notițe, acestea vor trebui limitate la minimum, pentru ca atenția să fie concentrată asupra acțiunii principale de observare.

În etapa de la terminarea emisiunii pînă la terminarea telelecției, profesorul va conduce activitatea elevilor de rezolvare a exercițiilor distribuite înainte de începerea telelecției, urmînd realizarea într-o măsură cît mai mare a obiectivelor menționate mai sus. Conexiunea inversă va fi obținută tot prin elevi. În general, se recomandă a se evita momentele prin care se reia expunerea în dauna activităților individuale.

În cazul cînd se folosește metoda lucrului în grup, respectîndu-se condițiile cerute de aceasta, elevii vor putea schimba locurile din laborator și vor discuta între ei pentru rezolvarea sarcinilor primite. Concluziile la care a ajuns fiecare grupă vor fi ulterior comunicate întregii clase de către un singur reprezentant, folosindu-se orice posibilitate de comunicare (proiecții la epidiascop, scris pe tablă, prezentare verbală, prezentare la retroproiector etc.).

AL. GHEORGHIU
MARIANA ENE

tema... pot fi găsite pe baza noțiunilor de trigonometrie”. De acord, acest lucru este posibil, dar unde este neconcordanța sau inconsecvența?

În ultimul pasaj al articolului se spune că „Înlăturarea greșelilor și a neconcordanțelor semnalate ar face manualul mai folositor pentru elevi”. Articolul conține numai două obiecțiuni de fond și amarătat că ele sînt neîntemeiate, așa că n-am ce înlătura.

La sfîrșit se spune că „mai există unele răspunsuri greșite”. Manualul conține câteva sute de răspunsuri, ele au fost verificate de mai multe ori. Nu este exclus să se fi strecurat totuși unele greșeli (de calcul sau de tipar), dar în articol nu se dă nici măcar un singur exemplu de răspuns greșit...

PROBLEME ACTUALE ALE EDUCAȚIEI PERMANENTE

Dacă urmărim astăzi scena cercetării pedagogice, remarcăm că educația permanentă propusă prin sistemul „Life-long Education” (LED) este considerată ca necesară, în special de către numeroase instituții administrative internaționale sau naționale. Datorită poziției critice a multor personalități din domeniul educației față de felul cum este promovată în prezent în lumea capitalistă „educația permanentă”, este necesar să se definească ce așteptări, promisiuni și consecințe politice, sociale și ideologice se află în spatele conceptului LED. Să începem, deci, cu ideea, cu totul naivă, că, în diferite state, s-ar pune în aplicare astăzi un sistem LED extrascolar și, în mare măsură, extrainstituțional. Dacă sistemul LED ar fi înfăptuit într-un mod cuprinzător, și nu numai ca un program compensatoriu de adaptare la structuri sociale existente (ca, de pildă, așa-numita perfecționare profesională într-un cadru definit, sau transmiterea compensatorie de „valori educative și de cultură” unor pătri sociale privilegiate restrinse), acest lucru ar duce la schimbări sociale radicale și la o situație care s-ar putea asemăna cu o revoluție. Dacă muncitorul care lucrează la bandă rulantă și-ar da seama că, și în ce măsură, este instrăinat (în sensul lui Marx), că, și în ce măsură, ei învață „interese proprii” care, de fapt, nu sînt ale sale, ci ale celor puternici (de pildă, ale întreprinderii capitaliste), dacă ar vedea, înțelege și, în sfîrșit, ar fi în stare să ar schimbe toate acestea, atunci actualele structuri sociale s-ar nărui. Ar începe revoluția sistemului.

Ce concluzie se poate trage de aici? Este clar că LED apare nu numai drept un concept reformist, ci ca unul reformist — radical și potențial revoluționar. În prezent, însă, el este propagat în permanență de instituții birocratice, complicate în cel mai înalt grad și, de aceea, tendențioase și, de fapt, incapabile de acțiune. Acest lucru se remarcă atât în organismele internaționale cît și pe plan național.

Atît pe scară internațională, cît și pe cea națională se operează deci cu formule goale, indiferent dacă este vorba despre LED — „studiu permanent” sau „concediu pentru

studiu”. După părerea criticilor sistemului, nu este greu să se descopere de ce există acest caracter al formulei goale. Tipologic, se pot stabili mai multe strategii, aflate, în sprijinul sistemului, care împiedică înfăptuirea perfecționării permanente și folosirea capacității de a învăța a indivizilor în cadrul acestui sistem.

O variantă deosebit de interesantă din punct de vedere strategic folosește următoarea metodă: în loc să reducă conceptul LED, de la bun început, la un program minimal de acomodare în vederea sporirii randamentului în muncă în cadrul sistemului social, în țările capitaliste, se alege următorul procedeu: se stabilesc obiective deosebit de înalte, ideea de umanism și alte asemenea țeluri, spre care merită să tinzi (cărora, de altfel, sînt deosebit de favorabile organizațiile internaționale); apoi, la următorul pas, se arată însă că, datorită unor „condiții obiective”, aceste țeluri înalte — oricît de frumoase și valoroase ar fi ele — nu pot fi pur și simplu realizate. Acest procedeu este, fără îndoială, reacționar. Pe de o parte, prin stabilirea acestor țeluri, se creează o haină ideologică în vederea camuflării realității, pe altă parte, arătîndu-se că, sistemul existent (care de fapt ne-

În exclusivitate pentru „Tribuna școlii”

sită o reinnoire totală) nu-și poate permite schimbările necesare și se sugerează că totul trebuie lăsat așa cum este. Este necesar deci, ca prin schimbarea subsistemelor, să se ajungă, în cele din urmă, la schimbarea structurii generale, deci a sistemului, care să facă posibilă o realizare a țelurilor propuse de LED.

Frustrarea celor ce lucrează în sistemul de învățămînt pentru adulți este de înțeles. În multe țări, din așa-numita lume a treia, lipsesc mijloacele de învățămînt și pentru treapta elementară. În unele țări (de pildă, în India), se renunță la învățămîntul adulților pentru a putea, cel puțin, cuprinde în întregime, în sistemul de învățămînt, generația celor tineri. Dar și în țări, cum sînt S.U.A. sau R.F.G., învățămîntul pentru adulți este sprijinit mai mult verbal, decît financiar, deși țările lumii occidentale dispun de posibilitatea și de premisele economice de a finanța studiul (perfecționarea) unor indivizi din cadrul societății lor. În majoritatea lor, țările lumii a treia nu au măcar nici această posibilitate.

Am încercat să arătăm cum, prin reducerea conținutului LED la un program care să fie conform cu sistemul, țelurile și posibilitățile conceptului LED sînt, în prezent, anulate, respectiv, denaturate.

Un sistem social caracterizat prin inexistența relativă a represiunilor și constrîngerilor, iată care ar fi țelul unui concept LED, înfăptuit în mod umanitar. Dacă aceste țeluri sînt proclamate în mod deschis, atunci, obligatoriu, se ivesc conflicte cu sistemul existent, care adoptă măsuri de apărare și, în caz de nevoie, recurge la sancțiuni împotriva

purtătorilor potențiali ai schimbărilor.

De aici decurge, pentru cei ce vor să efectueze schimbări, necesitatea de a submina din interior sistemele pseudodemocratice, existente și de a asigura o democrație internă. Acest lucru, se pare, este posibil doar prin democratizarea internă a anumitor subsisteme și, atunci, se pune problema unde — din punct de vedere strategic — se află aceste subsisteme. Răspunsul este banal, dar în mod evident incontestabil: procesul de socializare a generațiilor actuale și viitoare trebuie schimbat în mod radical. Aceasta înseamnă, la rîndul său, că, în funcție de realitățile sociale, subsistemele ce urmează să fie schimbate se pot localiza în grădinița de copii, școală sau familie. Strategia optimă de schimbare a procesului de socializare trebuie folosită, concomitent, pe toate planurile. Din diferite motive (chiar din motive pur organizatorice), acest lucru, deoseori, nu este posibil. De aceea, „pe seama copiilor” generațiilor actuale și viitoare sînt rezolvate schimbări care implică conflicte, care duc la discrepanțe, de pildă, între școala sau grădinița de copii progresiste și casa părintească total conservatoare. Dacă afirmarea totală a ceea ce există și, în ultimă instanță, reacția corespunzătoare este menită să exercite o influență de lungă durată asupra structurilor sociale, atunci aceste dispute generatoare de conflicte și nesiguranță, legate de ele, constituie premise necesare pentru schimbarea procesului de socializare și, astfel, pentru democratizarea internă a viitoarelor funcțiuni sociale.

În activitatea de cercetare a Institutului UNESCO pentru educație din Hamburg se fac remarcate, de aceea, cercetări ale situației existente ca premise necesare, prilej cu care este cercetat, în mod special, procesul de socializare și influențele sale asupra capacității de a învăța și de a accepta schimbări, ca și asupra aspectelor deosebite privind capacitatea învățămîntului pe plan cognitiv, social și afectiv. După constatarea situației existente trebuie încercat un al doilea pas în direcția situației dorite, a posibilităților de a planifica, dezvolta și de a verifica științific (eventual situații create în laborator), strategii în vederea unor schimbări. Numai astfel se poate împiedica ca LED să rămînă o formulă de învățămînt cu care teoreticienii falși și frustrați ai învățămîntului pentru adulți să ducă un joc stupid care, în ultimă instanță, stă doar în slujba perpetuării actualelor nedreptăți sociale, ca și a lipsei de libertate și a represiunilor. Trebuie găsită o cale pentru posibilități relevante de schimbare care să nu se limiteze la reducerea LED-ului la o conformare la sistem după stabilizarea condițiilor existente printr-o idealizare teoretică aflată departe de realitate. Această sarcină oferă Institutului UNESCO pentru educație marea șansă și o justificare a existenței sale, pentru că ea stă în slujba omului și a afirmării sale.

Prof. dr.
HANS-MARTIN MÜLLER-WOLF
Institutul UNESCO pentru educație,
Hamburg

ALGERIA

CONSTANTINE

o citadelă universitară

Un edificiu impunător de beton cu 23 de etaje și două clădiri anexe spațioase, cu o lungime de 300 m. fiecare, construite pe piloni — așa va arăta noul complex universitar din orașul algerian Constantine. Considerat drept unul din cele mai reprezentative obiective ale planului quadrienal algerian, acest complex, a cărui construcție avansează rapid, se va înscrie într-un peisaj natural pe măsura sa. Implantată pe o colină, cu fața spre oraș, universitatea este înconjurată de ogoare, ce se opresc la numai cîțiva metri de fațadele de beton, lăsînd privirea să cuprindă întinderile vaste ale platourilor montane.

Ansamblul universitar care va deveni operațional la finele acestui an, va cuprinde, în cele două clădiri „pe orizontală”, o bibliotecă cu 400.000 de volume, un restaurant cu o capacitate de 2.000 locuri și un auditoriu de 1000 de locuri, prevăzut cu o scenă turnantă. Aceste instalații vor fi completate de turnul administrativ, precum și de un centru de calcul în formă sferică. Proiectul a fost încredințat reputatului arhitect brazilian Oscar Niemeyer care a optat, bineînțeles, excluzînd restaurantul, pentru construirea de pereți compacți de beton, străbătuți din loc în loc de hublouri. Sălile de curs și cele destinate lucrărilor practice vor beneficia de o iluminare artificială constantă. Instalațiile sînt planificate pentru o capacitate maximă de 20.000 de studenți, cifră ce va fi atinsă probabil în 1980. În acest sens, ritmul de creștere al numărului de studenți este grăitor pentru Algeria. Dacă în anul trecut, universitatea din Constantine număra cinci mii de studenți, anul acesta, cursurile celor patru facultăți de drept, literă, biologie și științe sînt frecventate de 7000 de studenți.

De altfel, dezvoltarea învățămîntului în Algeria cunoaște în prezent un dinamism fără precedent și se bucură de toată atenția autorităților lor. În afară de universitatea din orașul Constantine au fost înființate, sau se află în construcție, noi instituții de învățămînt. De pildă, la Bab-Ezzonar, lângă Alger, s-a deschis șantierul unui nou institut de știință și tehnică. Echipa arhitectului japonez Kenzo Tange studiază în prezent planurile de construcție ale unei noi universități care va fi înălțată aproape de orașul Oran. Alte universități și școli sînt prevăzute a se construi la Annaba și Blida. Pentru aceste viitoare construcții, existente deocamdată doar în proiect, universitatea din Constantine va juca rolul unei stații-pilot sui-generis.

GABRIELA BONDOC

• ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI •

Amfiteatrele ansamblului universitar din Reims

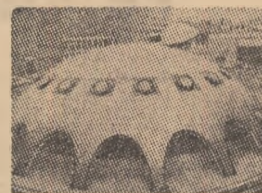
Numărul copiilor din S.U.A. care suferă de tulburări psihice generate de vizionarea programelor de televiziune bazate pe acte de teroare, crește continuu. După cum arată revista medicală de specialitate „Se-

lecta”, acești copii suferă de complexe de anxietate, insomnii și, deseori, de incapacitatea de a discerne realitatea de ficțiune în imaginile de film sau programele de televiziune. Pentru acești copii s-au înființat la New-York sanatorii speciale ce funcționează ca școli cu internat. În ele sînt tratați, deocamdată, circa 1200 de copii între 8 și 12 ani.

■ Păstrarea și difuzarea tradițiilor orale, precum

și rolul pe care îl pot avea în această privință mijloacele audio-vizuale, au constituit obiectul unui coloeviu convocat de UNESCO la Dakar. Dintre recomandările adoptate la această sesiune, au reținut atenția cele care se referă la promovarea limbilor africane ca limbi de învățămînt și cele care preconizează ca studierea tradițiilor orale să fie inclusă în programele școlare și universitare. Coloeviul a solicitat, în plus, organismelor africane de radiodifuziune să facă un apel mai larg

la colaborarea specialiștilor în tradițiile orale și să ceară UNESCO să ușureze obținerea de burse, experti și echipament pentru pregătirea acelor care sînt chemați să susțină și să difuzeze aceste tradiții.

Budapesta: Reactorul atomic al Universității tehnice

„TRIBUNA ȘCOLII”

Revistă săptămînală editată de Ministerul Educației și Învățămîntului și Uniunea Sindicatelor din Învățămînt, Știință și Cultură